ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ АКТАНЫШ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ АКТАНЫШ АВЫЛ ҖИРЛЕГЕ СОВЕТЫ КАРАРЫ

Актаныш авылы 11 апрель 2022 ел

Татарстан Республикасы Актаныш муниципаль районы Актаныш авыл җирлеге территориясендә төзекләндерү, чисталык һәм тәртип кагыйдәләрен раслау турында

«Россия Федерациясендә җирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 14 статьясы нигезендә, Татарстан Республикасы Актаныш муниципаль районы Актаныш авыл җирлеге территориясендә төзекләндерү объектларын чиста һәм тәртиптә тотуга карата бердәм таләпләр билгеләү, төзекләндерү проекты буенча «Татарстан Республикасы Актаныш муниципаль районы Актаныш авыл җирлеге территориясендә төзекләндерү кагыйдәләрен раслау, чисталыкны һәм тәртипне саклау турында» карар проекты буенча ачык тыңлау нәтиҗәләре нигезендә, Татарстан Республикасы Актаныш авыл җирлеге Советы

КАРАР БИРӘ:

1.Татарстан Республикасы Актаныш муниципаль районы Актаныш авыл җирлеге территориясендә төзекләндерү, чисталык һәм тәртип кагыйдәләрен үтәү кагыйдәләрен яңа редакциядә, әлеге карарга 1 нче кушымта нигезендә расларга.

2. «Актаныш авыл җирлегенең төзекләндерү кагыйдәләрен раслау турында» Актаныш авыл җирлеге Советының 2017 елның 27 ноябрендәге 33 номерлы карарын үз көчен югалткан дип санарга.

3. Әлеге карарны Актаныш авыл җирлегенең мәгълүмат стендында, Актаныш муниципаль районының рәсми сайтында: http://aktanysh.tatarstan.ru бастырып чыгарырга.

4. Әлеге карар рәсми басылып чыккан көннән үз көченә керә.

5. Әлеге карарның үтәлешен тикшереп торуны үз җаваплылыгымда калдырам.

Район Башлыгы Э.Н.Фәттахов

Актаныш авыл җирлеге Советы карарына
11.04.2022 ел, №____
1 нче кушымта

Татарстан Республикасы Актаныш муниципаль районы Актаныш авыл җирлеге территориясендә төзекләндерү, чисталык һәм тәртип кагыйдәләрен үтәү кагыйдәләре

I. Гомуми нигезләмәләр

1. Татарстан Республикасы Актаныш муниципаль районы Актаныш авыл җирлеге территориясендә төзекләндерү, чисталык һәм тәртипне саклау кагыйдәләре (алга таба - Кагыйдә) «Россия Федерациясендә җирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 N 131-ФЗ Федераль законны үтәп, әйләнә-тирә мохитне саклау турындагы федераль кануннар, халыкның санитар-эпидемиологик иминлеге, Россия Федерациясенең, Татарстан Республикасының башка норматив хокукый актлары һәм муниципаль норматив хокукый актлар нигезендә эшләнгән.

2. Әлеге кагыйдәләр, оештыру-хокукый рәвешенә бәйсез рәвештә, барлык физик һәм юридик затлар өчен мәҗбүри.

3. Әлеге кагыйдәләр Татарстан Республикасы Актаныш муниципаль районы Актаныш авыл җирлегенең бөтен территориясендә (алга таба - авыл җирлеге) эшли һәм түбәндәге таләпләрне билгели:

1) биналарны (торак йортларны да кертеп), алар урнашкан корылмаларны һәм җир кишәрлекләрен тоту буенча тиешле биналарның һәм корылмаларның тышкы күренешенә;

2) төзекләндерү эшләре исемлегенә һәм аларны үтәү ешлыгына;

3) биналар милекчеләренең (алардагы урыннар) һәм янәшәдәге территорияләрне төзекләндерүдә катнашу тәртибен билгеләүгә;

4) авыл җирлеге территориясен төзекләндерүне оештыру (урамнарны яктыртуны, территорияне яшелләндерүне, урамнар исемнәре һәм йортларның номерлары булган күрсәткечләр урнаштыруны, кече архитектура формаларын урнаштыру һәм карап тотуны да кертеп).

4. Территорияләрне төзекләндерү элементларын проектлау һәм урнаштыру шәһәр төзелеше һәм җир законнары, махсус нормалар һәм кагыйдәләр, дәүләт стандартлары, авыл җирлегенең генераль планы, җирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре, билгеләнгән тәртиптә расланган проект документациясе нигезендә гамәлгә ашырыла.

5. Әлеге кагыйдәләр авыл җирлеге территориясендә көнкүреш һәм сәнәгать калдыкларын җыюны, алып китүне, транспортировкалауны, утильләштерүне һәм эшкәртүне оештыру буенча мөнәсәбәтләрне җайга салмый.

Төп төшенчәләр

6. Әлеге кагыйдәләрне гамәлгә ашыру максатларында түбәндәге төшенчәләр кулланыла:

җирле әһәмияттәге автомобиль юлы - транспорт чаралары хәрәкәте өчен билгеләнгән һәм автомобиль юлының бүленгән полосасы чикләрендә һәм аларда урнашкан яисә алар астында урнашкан конструктив элементларны (юл полотносы, юл өслеге һәм шуңа охшаш элементлар) һәм аның технологик өлеше булган юл корылмаларын - саклагыч юл корылмаларын, ясалма юл корылмаларын, җитештерү объектларын, автомобиль юлларын төзекләндерү элементларын үз эченә алган транспорт инфраструктурасы объекты;

архитектур яктырту - кичке вакытта сәнгати-тәэсирле визуаль мохит формалаштыру, әлеге кагыйдәләрдә каралган очракларда аерым урнашкан бинаны яисә корылманы, биналар комплексын, мәдәни мирас объектларын, тарихи биналарны, төзекләндерү элементларын, архитектура-ландшафт объектларын караңгылыктан һәм образлы интерпретацияләүдән ачыклау өчен кулланыла;

фасадның архитектур үзенчәлекләре - бинаның фасадның, шәһәр төзелеше мохитенең конструктив һәм эстетик сыйфатларын чагылдыра торган аермалы характеристикалары (стиль һәм композицион бөтенлек, ритм, ярашлылык һәм пропорциональ булу, визуаль кабул итү, ачык һәм ябык киңлекләр балансы);

фонсыз конструкцияләр - тышкы мәгълүмат чараларын әзерләү ысулы, корылма аерым хәрефләрдән, билгеләрдән, декоратив элементлардан тора;

территорияне төзекләндерү - әлеге кагыйдәләрдә гражданнарның яшәү шартларының уңайлылыгын тәэмин итүгә һәм арттыруга, авыл җирлеге территориясен һәм аның территориясендә урнашкан объектларны, шул исәптән гомуми файдаланудагы территорияләрне, җир кишәрлекләрен, биналарны, корылмаларны, территорияләрне карап тоту һәм аларның санитария һәм эстетик торышын яхшыртуга юнәлдерелгән чаралар комплексын гамәлгә ашыру эшчәнлеге;

вертикаль яшелләндерү - биналарның фасад өлекләрен һәм корылмаларны, шул исәптән балконнарны, галереяларны, терәк стеналарын һ.б. куллануны, аларда стационар һәм мобиль яшел утыртмаларны урнаштыру өчен;

витрина - фасадның бер өлешен биләп торучы тоташ пыялалау рәвешендәге проем (тәрәзә, витраж);

барлыкка килгән төзелешнең тышкы архитектур йөзе - авыл җирлегенең тышкы образын формалаштыра торган биналар һәм территорияләр фасадларының архитектура-сәнгать һәм шәһәр төзелеше үзенчәлекләре;

яктыртуның тышкы ысулы - мәгълүмати конструкцияне яктырту ысулы, ул вакытта мәгълүмат кыры аңа юнәлтелгән утның еракта урнаштырылган чыганагы белән яктыртыла;

квартал эчендәге (җирле) юл - магистраль урамнардан торак йортлар төркемнәренә һәм кварталның башка урыннарына таба транспорт һәм җәяүлеләр хәрәкәте өчен билгеләнгән автомобиль юлы;

төзекләндерүне торгызу - юлларның, тротуарның бөтен киңлегенә сыйфатлы асфальт түшәмәне торгызуны, бордюр ташын кире урнаштыруны, туфракның уңдырышлы катламын торгызу, газон үләннәре чәчелү, реклама конструкцияләрен һәм төзекләндерүнең башка элементларын торгызуны үз эченә алган эшләр комплексы;

газон - махсус сайлап алынган үләннәр орлыклары чәчелә торган, ул утырту өчен фон, парк корылмалары һәм ландшафт композициясенең мөстәкыйль элементы булып тора, шулай ук табигый үлән капламы;

декоратив-монументаль сәнгать - ул төзекләндерү элементлары, шул исәптән массакүләм йөрү биналары һәм корылмалары, гомуми файдалану территорияләре өчен, декоратив-сәнгать бизәлешен кулланып махсус билгеләнгән кече архитектура формалары;

декоратив-сәнгати бизәлеш - монументаль яисә декоратив сыннар рәвешендәге декоратив-монументаль сәнгать элементлары, монументаль яисә декоратив рәсем сәнгате, мозаика, орнамент, стрит-арт, инсталляция, барельеф һәм объектның сәнгатьлелеген һәм имиджын күтәрүгә йогынты ясый торган башка төрләр;

мәгълүматны тапшыруның динамик ысулы - мәгълүматны электрон чыганаклардан файдаланып тапшыру ысулы һәм мәгълүматны алмаштыруны күздә тоткан табло;

йорт биләмәсе - ишегалды корылмалары булган индивидуаль торак йорт һәм әлеге йорт урнашкан җир кишәрлеге;

ишегалды корылмалары - җир кишәрлегендә урнашкан вакытлы ярдәмче корылмалар (базлар, сарайлар һ.б.);

бина - автоном рәвештә яшәргә, реконструкцияләнергә һәм эксплуатацияләнергә мөмкин булган бердәм күләм төзелеш системасын (төзелешкә бер рөхсәт нигезендә төзелгән) тәшкил итүче капиталь төзелеш объекты;

биналар, массакүләм булу корылмалары - сәүдә объектлары, административ биналар, күп функцияле үзәкләр, җәмәгать туклануы предприятиеләре, тамашалы объектлар (мәдәни, спорт, театр, күңел ачу урыннары), аларның гомуми мәйданы 1500 кв.метрдан артып китә;

яшел утыртмалар - табигый һәм ясалма агач-куаклык һәм үләнчел үсемлекләре җыелмасы (паркларны, урманнарны, махсус сакланылучы табигать территорияләрен, бульварларны, скверларны, бакчаларны, газоннарны, чәчәклекләрне, шулай ук аерым торучы агачларны һәм куакларны да кертеп);

җир кишәрлеге - җир өслегенең характеристикалары булган, аны индивидуаль билгеле бер әйбер сыйфатында билгеләргә мөмкинлек бирә торган өлеше;

җир эшләре - авыл җирлегенең камилләштерелгән яисә грунт катламын бозуга яисә юлларның һәм тротуарларның камилләштерелгән катламын төзүгә бәйле эшләр;

инженерлык коммуникацияләре - инженерлык-техник тәэмин итү челтәрләре: суүткәргеч, канализация, җылыту, торбаүткәргеч, электр тапшыру линияләре, элемтә һәм авыл җирлеге территориясендә гамәлдә булган яки салына торган башка инженерлык корылмалары;

түбә яшелләндерү - аларда архитектура-ландшафт объектларын (газоннар, чәчәк түтәлләре, бакчалар, агачлар һәм куаклар белән мәйданнар һ.б.) төзү өчен биналарның түбәләрен һәм корылмаларны куллану;

яңгыр сулары канализациясе - өске, су сиптерү һәм дренаж суларын транспортировкалау өчен билгеләнгән технологик яктан үзара бәйле инженерлык корылмалары комплексы;

җемелдәүче яктылык - яктылык агымы характеристикаларын (төс, яктылык, һ.б.) алмаштыруны күздә тота торган яктылык-светодинамик нәтиҗә;

тышкы яктырту - караңгы вакытта авыл җирлегенең магистральләрен, урамнарын, мәйданнарын, паркларын, скверларын, бульварларын, ишегалларын һәм җәяүлеләр юлларын яктырту өчен билгеләнгән элементлар җыелмасы;

килеп туган төзелешнең тышкы архитектур йөзен бозу - авыл җирлегендә барлыкка килгән төзелешнең тышкы архитектур йөзен саклау кирәклеген исәпкә алып, урнаштыруга рөхсәт ителә торган һәм рөхсәт ителми торган тышкы мәгълүмат урнаштыру чараларының тибына һәм төренә карата таләпләрне, шул исәптән тышкы күренешкә яисә мондый конструкцияләрне урнаштыру урынына таләпләрне үтәмәү;

рөхсәтсез (санкцияләнмәгән) чүплек - үз белдеге белән каты көнкүреш, эре габаритлы, төзелеш калдыкларын, юридик яисә физик затлар эшчәнлеге барышында барлыкка килгән башка чүп-чарны, 50 кв.м дан артык мәйданда һәм 30 куб метрдан артык күләмдә ташлау;

стационар булмаган сәүдә объекты - ул сәүдә объекты (павильон һәм киоск), ул, күчмә корылмалардан тыш, җир кишәрлеге белән нык бәйле булмаган вакытлы корылма яисә вакытлы конструкция булып тора;

яшелләндерү - үсемлек компонентларын актив кулланып муниципаль берәмлек тирәлеген формалаштыруны тәэмин итә торган территорияне төзекләндерү һәм ландшафт оешмасы элементы, шулай ук инженерлык әзерлегенең төрле төрләре буенча эшләр үткәрүгә (вертикаль планлаштыру, терраслау, һ.б.) бәйле комплекслы процесс һәм яшелләндерелгән территорияләрне төзекләндерү: турыдан-туры агач утырту, шул исәптән эре үлчәмнәр, куаклыклар, үләнчел газлар, чәчәклекләр, альпинарийлар һәм рокарилар булдыру, махсуслаштырылган бакчалар төзү һ.б.лар төзү белән бәйле комплекслы процесс;

гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр - гомуми файдаланудагы территорияләрдә урнашкан скверлар, парклар, бакчалар һәм бульварлар;

чикләнгән файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр - предприятиеләрнең, оешмаларның, учреждениеләрнең, торак кварталларның яшелләндерелгән территорияләре;

махсус билгеләнештәге яшелләндерелгән территорияләр - санитария зоналары, су саклау зоналары, зиратларны яшелләндерү, үсентеләр питомниклары;

махсус сакланылучы табигать территорияләре - табигать комплекслары һәм

аеруча табигатьне саклау, фәнни, мәдәни, эстетик, рекреацион һәм савыктыру әһәмиятенә ия булган, җирле үзидарә органнары карарлары тарафыннан тулысынча яисә өлешчә хуҗалык файдалануыннан алынган һәм алар өчен махсус саклау режимы билгеләнгән җир, су өслеге һәм алар өстендәге һава киңлеге участоклары;

җәмәгать транспортын көтү тукталышы-җәмәгать транспорты тукталышлары, пассажирларны утырту һәм төшерү зонасы һәм җәмәгать транспорты пассажирларының көтү зонасы булган махсус җиһазландырылган мәйданчык;

пыялаланган фасад - фасадның бөтен яссылыгын яисә аның шактый өлешен алып тора торган тоташ пыяладан эшләнгән фасад;

яктыртуның ачык ысулы - яктылык чыганагының аны тарату өчен каршылыклары булмаган мәгълүмати конструкцияне яктырту ысулы;

биналар һәм корылмалар фасадларының колористик хәл итү паспорты, шул исәптән фасадларның некапиталь (фасадларның төсле хәл ителеше) - билгеләнгән тәртиптә расланган фасадларның (фасадларның элементларын да кертеп) тышкы бизәлешенә таләпләр билгели торган бердәм архитектура һәм төсләр чишелешен билгели торган документ;

җәяүлеләр өчен зоналар - халыкны ял итү һәм мәдәни-көнкүреш максатларында хәрәкәт итә торган авыл җирлеге территорияләре участоклары, транзит хәрәкәт итү максатларында һәм билгеле бер характеристикаларга ия: урамнан тыш һәм җир өсте җәмәгать транспорты тукталышы булу, хезмәт күрсәтү объектларының, тарих һәм мәдәният һәйкәлләренең, рекреацияләрнең күп туплануы һ.б.лар, җәяүлеләр агымнарының суммар тыгызлыгы югары. Җәяүле зоналар эспландларда, җәяүлеләр урамнарында, торак пункт мәйданнарының җәяүле өлешләрендә формалашырга мөмкин;

йорт алды территориясе - яшелләндерү һәм төзекләндерү элементлары булган күпфатирлы йорт урнашкан җир кишәрлеге, әлеге йортка хезмәт күрсәтү, эксплуатацияләү һәм төзекләндерү өчен билгеләнгән һәм күрсәтелгән җир кишәрлегендә урнашкан башка объектлар;

якын-тирә территория-бина, корылмалар, киртәләр, төзелеш мәйданы, сәүдә, реклама объектларына, бирелгән җир кишәрлеге чикләренә, шулай ук милектәге, файдаланудагы (биләгән) башка объектларга турыдан-туры якын һәм билгеләнгән тәртиптә карап тотылырга, җыештыру һәм төзекләндерү эшләрен башкарырга тиешле территория;

тышкы мәгълүмат чараларын (паспортны) урнаштыру проекты - Татарстан Республикасы Актаныш муниципаль районы Башкарма комитетының муниципаль хокукый акты белән расланган, төзекләндерү элементының тышкы күренешен һәм төгәл урнашу урынын, ә атап әйткәндә тышкы мәгълүмат чараларын билгели торган һәм аны идентификацияләү өчен кирәкле башка белешмәләрне үз эченә алган билгеләнгән рәвештәге документ;

территорияне санитар чистарту - аерым территориядән җыю, каты көнкүреш һәм эре габаритлы калдыкларны алып китү һәм утильләштерү (зарарсызландыру);

яктылык тартмасы-тышкы мәгълүмат чарасын ясау ысулы, анда конструкция бердәм күләмдә яки эчке яктырткычлы берничә күләмле элементтан гыйбарәт;

махсуслаштырылган оешмалар - муниципаль контрактлар нигезендә авыл җирлеге территориясен төзекләндерү өлкәсендәге эшчәнлекнең махсус төрләрен гамәлгә ашыручы төрле оештыру-хокукый рәвештәге юридик затлар;

территорияләрне карап тоту - җир кишәрлегендә урнашкан биналарны, корылмаларны, кече архитектура формаларын, коймаларны, төзелеш мәйданчыкларын, яшел утыртмаларны, җир асты инженерлык коммуникацияләрен һәм аларның конструктив элементларын, транспорт инфраструктурасы объектларын үз вакытында ремонтлау һәм фасадларын карап тотуга бәйле чаралар комплексы;

җирле әһәмияттәге юлларны карап тоту - юлларның, юл корылмаларының, юлларны комплекслы төзекләндерү элементларының транспорт-эксплуатация торышын тәэмин итә торган эшләр комплексы;

Тышкы мәгълүматны (вывеска) урнаштыру чарасы - оешма урнашкан урында һәм (яисә) турыдан-туры товарны реализацияләү урынында урнашкан һәм (яисә) турыдан-

туры товарны гамәлгә ашыру, биналарны һәм корылмаларны мәгълүмати рәсмиләштерү максатларында хезмәтләр күрсәтү урынында билгеләнгән мәгълүмати конструкция булган территорияне төзекләндерү элементы, шул исәптән, «Кулланучылар хокукларын яклау турында» Федераль закон нигезендә мәҗбүри булган мәгълүматны кулланучыларга җиткерү өчен, ә атап әйткәндә, оешманың фирма атамасы (исеме), аның урнашкан урыны (адресы) һәм аның эш режимы турындагы мәгълүматны, шулай ук законны урнаштыру мәҗбүрилегенә урнаштырылган яки эш әйләнеше гадәте аркасында урнашкан яки реклама белән бәйле максатларны эзәрлеклəми «Тышкы мәгълүматны урнаштыру чарасы» һәм «тышкы мәгълүмат чарасы» төшенчәсе тиңдәш;

суперграфика - фасадларның архитектур-сәнгати бизәлеше алымнарының берсе (рәсем, орнамент, барельеф, мозаика);

тактиль өслек - өске катлам фактурасының сизелерлек үзгәреше булган өслек;

территорияләрне җыештыру - җитештерү һәм куллану калдыкларын, башка чүп-чарны, карны махсус билгеләнгән урыннарга җыюга, алып китүгә бәйле эшчәнлек төре, шулай ук халыкның экологик һәм санитар-эпидемиологик иминлеген һәм әйләнә-тирә мохитне саклауга юнәлдерелгән башка чаралар;

Күрсәткечләр: - урамнарның, йортларның, подъездларның һәм фатирларның исемнәре, янгын гидранты, грунт геодезик билгеләре, магистраль һәм су үткәрү челтәре коелары камералары, канализация, җир асты газүткәргече корылмалары, полигонометрик билге, бина фасадына урнаштырыла торган инвалидлар өчен объектның үтемле булуы күрсәткечләре;

- җирлек турында, туризм өлкәсендәге объектларның, мәгариф объектларының, дәүләт һәм муниципаль учреждениеләрнең урыны турында гомумиләштерелгән мәгълүматны үз эченә алган күрсәткечләр;

вәкаләтле органнар - ТР ММР башкарма комитетының авыл җирлеге территориясен оештыруны, координацияләүне һәм төзекләндерүне үз компетенциясе чикләрендә гамәлгә ашыручы функциональ һәм территориаль органнары;

фасад - бинаның тышкы ягы (төп, ян, ишегалды). Бинаның төп фасады күз күреме иң зур зонага ия, кагыйдә буларак, магистраль һәм / яки башка әһәмияткә ия урамнарны кабул итүгә юнәлдерелгән;

фон конструкцияләре - хәрефләр, билгеләр һәм декоратив элементлар фон өслегендә урнашкан тышкы мәгълүмат чараларын әзерләү ысулы;

фриз - фасадның декоратив әйләнә торган элементы яки горизонталь полоса рәвешендәге козырек;

фронтон - бина фасадының йомгаклау өлеше;

төзекләндерү элементлары - декоратив, техник, планлаштыру, конструктив җайланмалар, яшелләндерү элементлары, җиһазларның һәм бизәлешнең төрле төрләре, шул исәптән биналарның, корылмаларның фасадлары, кече архитектура формалары, стационар булмаган объектлар, тышкы мәгълүматны урнаштыру чаралары һәм территорияне төзекләндерүнең состав өлешләре буларак кулланыла торган күрсәткечләр.

II. Территорияләрне төзекләндерү, карап тоту һәм җыештыруны оештыруга гомуми таләпләр

7. Авыл җирлегенең бөтен территориясе һәм анда урнашкан барлык биналар (торак йортларны да кертеп) һәм корылмалар (алга таба - биналар, корылмалар) төзекләндерелергә һәм җыештырылырга тиеш.

8. Гомуми файдаланудагы территорияләрне, шул исәптән мәйданнар, урамнар, машина юллары, җирле әһәмияттәге автомобиль юллары, яр буйлары, скверлар, бульварлар, пляжлар, башка объектлар белән шөгыльләнүче җир кишәрлекләрен карап тотуны һәм җыештыруны үз вәкаләтләре чикләрендә гамәлгә ашыралар.

9. Физик һәм юридик затлар, аларның оештыру-хокукый рәвешләренә бәйсез рәвештә, милек хокукындагы, башка асылма яисә мәҗбүри хокуктагы (алга таба - җир кишәрлекләренең хокук ияләре), янәшәсендәге территорияне, шулай ук законнарда һәм

әлеге кагыйдәләрдә каралган күләмдә биналарны, корылмаларны, мөстәкыйль рәвештә яисә махсуслаштырылган оешмаларны үз акчалары исәбеннән җәлеп итеп гамәлгә ашыралар.

Бина, корылма милекчелек хокукында яисә башка әйбер хокукында булган яисә берничә зат өчен мәҗбүри хокукта булган очракта, җыештырылырга тиешле территория милек хокукындагы өлешкә яисә күчемсез милек объектына башка хокукка пропорциональ рәвештә билгеләнә.

Җир кишәрлеге территориясендә төрле затларга караган берничә бина, корылма булса, территорияне тоту һәм җыештыру чикләре яклар килешүе белән билгеләнергә мөмкин.

Килешү булмаса, җыештырылырга тиешле территория биналарның, корылмаларның барлык милекчеләре яисә башка хуҗалары (кулланучылар) арасында тигез өлешләрдә билгеләнә.

Физик яисә юридик зат биләмәсендәге җир кишәрлеге билгеләнгән тәртиптә рәсмиләштерелмәгән очракта, биләмәсендәге фактта урнашкан җир кишәрлеге чиге, шулай ук аның янәшәсендәге территория җыештырылырга тиеш.

Бина, корылма милек хокукында яисә башка төрле хокукта булган очракта, берничә зат мәҗбүри хокукта булса, фасадның эчтәлеге якларның килешүе белән билгеләнергә мөмкин.

Килешү булмаганда, фасадны карап тоту милек хокукында яки күчемсез милек объектына башка хокукта пропорциональ рәвештә гамәлгә ашырыла.

10. Җирле әһәмияттәге автомобиль юлларын тоту һәм җыештыру муниципаль заказны урнаштыру нәтиҗәләре буенча әлеге төр эшләрне үткәрүгә конкурс откан махсуслаштырылган оешмалар тарафыннан гамәлгә ашырыла.

11. Күпфатирлы йортларның һәм аңа якын территорияләрнең йорт яны территорияләрен тоту һәм җыештыру күпфатирлы йортлар белән идарә итүнең бер ысулы: торак милекчеләре ширкәте яисә торак кооперативы яисә башка махсуслаштырылган кулланучылар кооперативы, идарәче оешма, күпфатирлы йортта гомуми мөлкәтне тоту һәм ремонтлау эшләрен башкаручы затлар тарафыннан - әлеге йортта күпфатирлы йортлар милекчеләре белән турыдан-туры идарә иткәндә гамәлгә ашырыла (алга таба - идарәче оешмалар).

12. Индивидуаль торак йортлар һәм аңа якын территорияләрен тоту һәм җыештыру мондый йортларның милекчеләре (яллаучылар) тарафыннан гамәлгә ашырыла.

13. Яшелләндерү һәм төзекләндерү элементларын карап тоту һәм карау түбәндәгеләрне гамәлгә ашыра:

1) бирелгән җир кишәрлеге чикләрендә - җир кишәрлегенең милекчеләре яисә башка хокук ияләре;

2) гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр чикләрендә - муниципаль заказны урнаштыру нәтиҗәләре буенча әлеге эшләрне башкаруга конкурс откан вәкаләтле орган яисә махсуслаштырылган оешма;

3) чикләнгән файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр (предприятиеләр, оешмалар, учреждениеләр) һәм махсус билгеләнгән урыннар чикләрендә (санитария зоналары, су саклау зоналары, зиратлар, питомниклар) - әлеге объектларның хуҗалары;

4) йорт яны территорияләре чикләрендә - күпфатирлы йортлардагы торак урыннар милекчеләре яисә идарәче оешмалар;

5) җир өсте коммуникацияләренең, шул исәптән электр челтәрләренең, яктырту челтәрләренең, радиолинияләрнең сак зоналарында күрсәтелгән коммуникацияләр хуҗалары;

6) җир асты коммуникацияләренең сак зоналарында (әгәр урнаштыру рөхсәт ителгән булса) - күрсәтелгән коммуникацияләр хуҗалары.

14. Урамнардан һәм юллардан грунт һәм җир өсте суларын чыгару өчен билгеләнгән кюветларны, торбаларны, дренаж корылмаларын җыю һәм чистарту, су сиптерү коллекторларын һәм яңгыр суларын агызу коеларын чистарту аларны эксплуатацияләүче оешмалар тарафыннан башкарыла.

15. Җәмәгать бәдрәфләрен урнаштыру һәм тоту тәртибе гамәлдәге законнар,

санитария кагыйдәләре һәм нормалары нигезендә билгеләнә.

Бәдрәфләрнең санитар һәм техник хәлен аларның милекчеләре, хуҗалары, арендаторлары яки махсуслаштырылган оешмалар тәэмин итә, аларга хезмәт күрсәтә.

16. Төзекләндерү эшләрен башкару чоры, объектларның тиешле санитар һәм техник торышын тәэмин итүне исәпкә алып, эшләр заказчысы тарафыннан билгеләнә.

17. Авыл җирлеге территориясен карап тоту һәм җыештыру чикләре физик һәм юридик затлар бирелгән җир кишәрлегенең чикләре (җир кишәрлеге билгеләнгән тәртиптә рәсмиләштерелмәгән булса, биләмәсендәге җир кишәрлегенең фактта урнашкан чиге буенча) һәм биналар һәм корылмалар милекчеләренең, аларга урнашкан территорияләрне төзекләндерү буенча әлеге кагыйдәләрнең VIII бүлеге нигезендә катнашу тәртибе нигезендә билгеләнә.

18. Вәкаләтле органнар авыл җирлеге территориясен, шул исәптән гомуми файдаланудагы территорияләрне, билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә карап тоту һәм җыештыру эшләренең үтәлешен тикшереп тора.

III. Алар урнашкан биналарны, корылмаларны һәм җир кишәрлекләрен тышкы күренешенә, фасадларның һәм коймаларның, юлларның, индивидуаль торак йортларның, яңгыр канализациясе челтәрләренең, күзәтү һәм яңгыр сулары коеларының, су бүлеп чыгару корылмаларының, техник элемтә чараларының, тышкы яктырту объектларының, кече архитектура рәвешләренең, стационар булмаган объектларның, төзелеш эшләрен җитештерү урыннарының, күмү урыннарының тышкы кыяфәтенә, автотранспорт чараларын озак һәм кыска вакытлы саклау урыннарына карата таләпләр, авыл җирлеге территориясен бәйрәмчә бизәү

Алар урнашкан биналарны, корылмаларны һәм җир кишәрлекләрен тоту буенча гомуми таләпләр

19. Алар урнашкан биналарны, корылмаларны һәм җир кишәрлекләренең эчтәлеген аларның милекчеләре яисә башка хокук ияләре мөстәкыйль рәвештә яки махсуслаштырылган оешмаларны үз акчалары исәбеннән җәлеп итү юлы белән гамәлгә ашыралар.

20. Алар урнашкан биналарны, корылмаларны һәм җир кишәрлекләрен тоту биналарны, корылмаларны һәм алар урнашкан җир кишәрлекләрен төзекләндерүне үз эченә ала:

1) биналарның, корылмаларның фасадларын карап тоту;

2) җир кишәрлеген җыештыру һәм санитар-гигиеник чистарту;

3) гражданнар, оешмалар һәм индивидуаль эшкуарлар эшчәнлеге нәтиҗәсендә барлыкка килә торган җитештерү һәм куллану калдыкларын җыю һәм алып китү;

4) җир кишәрлегендә урнашкан яшелләндерү һәм төзекләндерү элементларын карап тоту һәм карау.

21. Биналар, корылмалар фасадларының тышкы күренешенә гомуми таләпләр:

21.1.биналар, корылмалар фасадлары өчен төп шарт булып архитектура-сәнгать образының, материалларның һәм төсле чишелешнең стильле бердәмлеге тора.

Фасадның, детальләрнең, элементларның һәм өстәмә җиһазларның участоклары комплекслы карар нигезендә урнаштырылырга тиеш. Тышкы мәгълүматны урнаштыру чаралары, гамәлгә кую такталарыннан, режим такталарыннан тыш, паспорт нигезендә урнаштырылырга һәм кулланылырга тиеш;

21.2. төс чишелеше фасадның характеристикаларына һәм стиленә, объектның функциональ билгеләнешенә, әйләнә-тирә мохиткә туры килергә тиеш;

21.3. Урамнан, стенадан һәм арка юллары ябылудан каралган йорт (ян-як фасады) торцалары тулысынча төп фасад төсенә буяла;

21.4. Биналарның фасады, корылмаларның төзелеш өлешендәге, декоратив бизәлештәге һәм инженерлык элементларына күренеп торган зыян күрергә тиеш түгел

һәм тиешле эстетик халәттә ярдәм итәргә тиеш. Бинаның фасадын буяу , фасадның гомуми мәйданының 1%ыннан артмаска тиеш;

21.5. биналарның фасадларын, аерым детальләрне бетерү яки үзгәртү белән бәйле корылмаларны үзгәртү норматив хокукый актларда билгеләнгән тәртиптә рөхсәт ителә;

21.6. Бина фасадының төсләр гаммасы бинаның фасадларының төс чишелеше паспорты нигезендә билгеләнә һәм билгеләнгән тәртиптә килештерелә. Бинаны, корылманы эксплуатацияләгәндә яисә ремонтлаганда төсләр тонын үзгәртү рөхсәт ителми;

21.7. мәдәни мирас объектларын саклау зоналарында урнашкан биналарның фасадларын бизәү мәдәни мирас объектларын саклап калу, алардан файдалану, аларны популярлаштыру һәм дәүләт саклавы өлкәсендәге кануннар һәм мәдәни мирас объектларын саклап калу, алардан файдалану, аларны популярлаштыру һәм дәүләт саклавы өлкәсендәге вәкаләтле органнар белән килештереп, мәдәни мирас объектларын саклап калу, алардан файдалану, аларны популярлаштыру һәм дәүләт саклавы өлкәсендәге законнар нигезендә гамәлгә ашырыла һәм биналарның архитектура стилендә, шул исәптән урамнарны төзүнең гомуми стилендә башкарыла;

21.8. фасадларны буяу штукатур, түбә һәм сылау эшләрен кабул иткәннән соң гына һәм бинаның фасадларын төс ягыннан хәл итү паспорты нигезендә башкарыла;

21.9. Ремонттан, үзгәртеп корудан соң фасадларны кабул итү кабул итү комиссиясе тарафыннан башкарыла.

Биналар, корылмаларның карап тоту

22. Биналарның фасадларын, корылмаларны тоту түбәндәгеләрне үз эченә ала:

22.1. фасадларның, шул исәптән керү ишекләрен һәм козырекларын, балкон һәм лоджияләрне, түбәләрен һәм аерым баскычларны, витриналарны, декоратив детальләрне һәм башка конструктив элементларны, һәм аларның төсен үз вакытында ремонтлауны һәм торгызуны тәэмин итүче;

22.2. Су торбаларының һәм сливларның төзек хәлдә булуын тәэмин итү;

22.3. герметизация, җөйләрне һәм ярыкларны сылау;

22.4. керү урыннарын, тәрәзә төпләрен һәм ишегалларына керү урыннарын торгызу, ремонтлау һәм үз вакытында чистарту;

22.5. фасадта урнаштырылган электр яктырткычын төзек хәлдә тоту һәм аны караңгы төшү белән яндыру;

22.6. фасад өслекләрен, шул исәптән фасадларның элементларын, аларның торышына һәм эксплуатацияләү шартларына бәйле рәвештә, үз вакытында чистарту һәм юдырту;

22.7. Тәрәзәләрне һәм витриналарны, вывескаларны һәм күрсәткечләрне вакытында юу;

22.8. Язмалардан, рәсемнәрдән, белдерүләрдән, плакатлардан һәм башка мәгълүмати-басма продукциядән чистарту.

23. Карап тотылырга тиешле биналарның һәм корылмаларның фасадлары элементлары составына түбәндәгеләр керә:

1) приямкалар, подвалга керү урыннары һәм чүп-чар камералары;

2) керү төркемнәре (баскычлар, мәйданчыклар, култыксалар, ишек өстендәге козыреклар, коймалар, ишекләр һ.б.);

3) цоколь һәм отмостка;

4) диварлар яссылыгы;

5) фасадларның элементлары (балконнар, лоджияләр, эркерлар, карнизлар һ.б.);

6) түбә, шул исәптән җилләтү һәм төтен торбалары, рәшәткәләр, түбәгә чыгу юллары һ. б.;

7) архитектура детальләре һәм облицовка (декоратив-сәнгати бизәлеш элементлары, колонналар, пилястрлар, розеткалар, капителләр, фризалар, пояслар һ.б.);

8) чокырларны да кертеп, су агучы торбалар;
9) парапетлы һәм тәрәзә саклагыч җайланмалары, рәшәткәләр;
10) тәрәзә, балкон, цоколь, һ.б. металдан бизәкләү;
11) асылмалы металл конструкцияләр (әләм тоткычлар, анкерлар, янгын баскычлары, вентиляция җиһазлары һ.б.);
12) панельләр һәм блоклар арасындагы горизонталь һәм вертикаль җөйләр (эре панельле һәм эре блоклы биналарның фасадлары);
13) пыяла, рамнар, балкон ишекләре;
14) биналарга якын урнашкан стационар коймалар.
24. Биналар, корылмаларга, торак булмаган биналарга милекчеләр, башка хокукка ия булучылар һәм тиешле вазыйфалар йөкләнгән башка затлар:
24.1. кирәк булган саен, әмма елына бер тапкырдан да ким булмаган күләмдә, махсус техника һәм методика кулланып, фасадларны чистарталар һәм юалар;
24.2. Кирәк булганда, елга ике тапкыр, язын (җылыту системаларын сүндергәннән соң) һәм көзен (җылыту сезоны башланганчы), тәрәзә пыялаларының эчке һәм тышкы өслеген, балкон һәм лоджия ишекләрен, керү ишекләрен химик чаралар белән чистарталар һәм юалар;
24.3. Агымдагы ремонтны, шул исәптән фасадның төсен дә, фасадның факттагы торышын исәпкә алып, 5-6 ел эчендә вакыт аралыгында уздыралар;
24.4. Фасадның аерым элементларын (цоколь, канат, баскыч, приямкалар, керү ишекләре, капка, цоколь тәрәзәләре, балконнар һәм лоджияләр, су агу торбалары, тәрәзә отливлары һәм башка конструктив элементлар) төзекләндерәләр.
Ремонт кимендә өч елга бер мәртәбә үткәрелә. Фасадларның конструктив элементлары һәм эшләнеше аларның нормаль тузган саен торгызылырга яисә кинәт зарарлану шартлары барлыкка килгәндә (аварияләр, стихияле бәла-казалар, янгын һ.б.) әлеге хәлләр туктатылганнан соң ике ай эчендә торгызылырга тиеш;
24.5. фасад конструкцияләре җимерелү куркынычы янаган очракта (коймалар, сеткалар урнаштыру, җимерелә торган элемент өлешен демонтажлау һ. б.) саклау-кисәтү чаралары башкаралар;
24.6. мондый вывеска эксплуатацияләнмәгән очракта (арендатор (субарендатор) тышкы мәгълүмат урнаштыру чарасын (элмә тактасын) сүтәләр, бинаның фасады үзгәртелгән.
25. Фасадларны эксплуатацияләгәндә түбәндәгеләр рөхсәт ителми:
25.1. Бина һәм корылмаларның фасадлары стеналары өслегенең зарарлануы (пычрануы): агып төшү, буяулар купшаклау, ярыклар булу, кирпеч кладкасының зарарлануы, һ.б.
25.2. Биналарның архитектур һәм сәнгати-скульптур детальләре: колонналар, пилястр, фризлар, барельефлар, күркәм бизәнү әйберләре, орнаментлар, мозаика, бизәкләр һ.б.ш. булган очракларда зыян күрү (проект документлары белән каралган очракларда булмау);
25.3. Панельара җөйләрнең герметизациясен бозу;
25.4.штукатуркаларның, тышчаларның, фасадларның, биналарның яисә корылмаларның цоколь өлешенең буяу катлавының зарарлануы (катламлануы, пычрануы), шул исәптән тәрәзә, керү приямкалары конструкциясенең төзексезлеге;
25.5. бина һәм корылмаларның: балкон, лоджий, эркер, тамбур, карниз, козыреклар һ. б. фасад элементларын зарарлау (пычрату);
25.6. балконнарның, лоджияләрнең, парапетларның әйләндереп алынган чараларын җимерү (юклыгы, пычрануы);
25.7. фасадны һәм аның элементларын төс буенча, әлеге бина өчен билгеләнгән материаллардан, корылмадан проект номер паспорты белән аерылып торган материаллар белән бизәү һәм буяу;
25.8. Проспект, урам, тыкрык, мәйдан, бина номеры, корылма күрсәткечләрен вәкаләтле орган белән килештермичә генә урнаштыру һәм эксплуатацияләү;
25.9. бинаның фасадында һәм (яисә) түбәсендә флаг тоткычларны вәкаләтле орган белән килештерелгән проект булмаса урнаштыру һәм эксплуатацияләү;
25.9(1) фасадта һәм (яисә) бинаның түбәсендә, вәкаләтле орган белән

килештерелгән паспортсыз тышкы мәгълүмат урнаштыру чаралары корылмаларында урнаштыру һәм эксплуатацияләү, гамәлгә кую такталарыннан, режимлы табличкалардан тыш;

25.9(2). ясалма яшелләндерүдән файдалану;

25.10. яңа архитектур детальләрне төшерү, алыштыру яки урнаштыру, яңа яки гамәлдәге проемнарны ясау, тәрәзәләрне алыштыру, яңадан җиһазландыру, яңа балконнар һәм лоджийлар, эркерлар урнаштыру, балконнар арасында рөхсәт алмыйча һәм килешмичә генә киңлек төзү;

25.11. Гомуми файдаланудагы мәдәни мирас объектларыннан тыш, биналарның, корылмаларның фасадларын (күпфатирлы йортларның балконнарын, җитештерү, склад, индивидуаль торак төзелешен чикләүдән тыш) бизәү өчен, гомуми файдаланудагы территорияләрдә фасадалар (шул исәптән мәйданнар, урамнар, машина юллары, яр буйлары, гомуми файдаланудагы су объектларының яр буйлары, скверлар, бульварлар) өчен фасадлар өчен территорияләрне, корылмаларны (төзелештән тыш) чикләү өчен профнастил, сайдинг, металл профильләрдән, металл профильләрдән һәм башка шундый материаллардан файдалану;

25.12.җимерелгән яисә зыян күргән архитектура детальләрен торгызылганчы фасадларның төсе;

25.13. фасадларның өлешчә бизәлеше (биналарның беренче катларының тулысынча буяу искәрмә булып тора);

25.14. төс чишелешенең, рәсемнең, шул исәптән тәрәзәләр, витриналар, ишекләр, балконнар һәм лоджияләрнең, фасадның гомуми архитектура карарына туры килми торган башка элементларын, үзгәртү;

25.15.гамәлдәге козырекларны һәм навесларны биналарның һәм корылмаларның фасадлары элементлары һәм фасадларының декоратив чишелешен һәм тышкы күренешен боза торган җайланмалары белән җиһазлау;

25.15 (1). фриз җайланмасы, конструкциягә (каркас, фасад, стеналар) беркетелгән терәк элементлар белән фасад бизәлеше, шулай ук мондый ныгытмаларны яшерүче кушылма (планкалар, почмаклар, профильләр), төс буенча фриз, козырек, бизәкләр белән туры килми торган кушылма;

25.17. Ишек блогының фасад яссылыгына карата урнашуы үзгәрү;

25.18. Тәрәзә һәм ишек тартмасы белән уемның фасадның тышкы күренешен начарайта торган сыйфатсыз җөе;

25.20. фасадларның элементларын, түбәләрен, диварларын һәм корылмаларын (төтен йөрешләрен, вентиляцияне, телевидениене һәм радионы күмәк кабул итү системалары антенналарын, үткәргечле радиотапшырулар челтәрләре стойкаларын, фронтоннарны, козырекларны, ишекләрне, тәрәзәләрне, парапетларны, янгынга каршы баскычларны, җир асты линияләрен һәм һава-кабель кичүләрен беркетү сыйфатында куллану;

25.22. архитектур детальләрдә тышкы кондиционерлар һәм антенналар, декор элементларында, кыйммәтле архитектур бизәкле өслекләрдә урнашу, шулай ук архитектур өслекләрне зарарлауга китерә торган ныгытма;

25.23. фасадның гамәлдәге декоратив, архитектура һәм сәнгать элементларын керү төркеме элементлары, керү төркемнәрен урнаштырганда яңа бизәк һәм реклама белән ябарга;

25.24. афишаларны, белдерүләрне, плакатларны һәм башка мәгълүмати-басма продукцияне фасадларда, тәрәзәләрдә (шул исәптән тәрәзә уемының эчке ягында), ишекләрдә (шул исәптән ишекнең эчке ягыннан һәм ишек уемыннан) биналар һәм корылмаларны, шул исәптән капиталь булмаган корылмаларны алга таба куллану максатларында элү һәм ябыштыру;

25.25.фасадларның архитектур, төсле чишелешен, биналарны һәм, корылмаларны декоратив-сәнгати бизәлешен үзгәртү, бу биналар, корылмалар, күпфатирлы йорттагы урыннар милекчеләре ризалыгын алмыйча;

25.26. Тышкы кондиционерларны урнаштыру:
- кондиционерның тышкы һәм эчке блогын тоташтыра торган чыбык урыныннан еракта;
- конденсатның үзәкләштерелгән бүленүеннән башка.
26. Антенна-фидер җайланмаларын, радиоҗиһазлар кабул итә торган радиорелей станцияләрен, иярчен һәм эфир телевидениесе антенналарын урнаштыру рөхсәт ителми:
26.1. Төп фасадларда;
26.2. брандмауэрларда, ишегалды һәм ян фасадларда;
26.3. биналарның һәм корылмаларның (манараларның, куполларның) , парапетларда, түбәдә, вентиляция торбаларында;
26.4. фасадның почмак өлешендә;
26.5 Балконнар, лоджияләрдә.
27. Тышкы күзәтү камералары навес, козыреклар, балконнар, эркерлар астында, архитектур детальләрдән азат булган фасад участокларында, декорларда, урнаштырыла.
Колонналарда, фронтоннарда, карнизларда, пилястраларда, порталларда, козырекларда, балкон цокольләрендә тышкы күзәтү камераларын урнаштыру рөхсәт ителми.
28.Рөхсәт ителә:
28.1. Подъездга кергәндә мәгълүмати стендлар урнаштыру;
28.2. проект карары нигезендә биналар түбәсендә эфир телевидениесен коллектив кабул итү системаларының антенналарын һәм кабельләрен урнаштыру;

Күрсәткечләр

29. Биналар, корылмалар фасадлары күрсәткечләр белән җиһазланган булырга тиеш.
30. Урам исемнәре һәм йорт номерлары күрсәтелгән күрсәткечләр әлеге кагыйдәләрдә, Татарстан Республикасының ике дәүләт телендә, билгеләнгән урыннарда һәм башкаруларда урнаштырыла.
31. фасадлардагы урамнарның һәм йортларның номерларының исемнәре күрсәтелгән күрсәткечләр түбәндәге урыннарда урнаштырыла:
- 2,5 м биеклегендә һәм җир өстеннән 5,0 м дан да югары булмаган биеклектә;
- фасадның тышкы почмагыннан 1,0 м дан да артык булмаган аралыкта;
- витриналар, тәрәзәләр, архитектура детальләре һәм декоратив-сәнгати бизәлешен япмый торган;
- яктыртуның ачык ысулын кулланмыйча;
- фасадның архитектур үзенчәлекләрен исәпкә алып;
- фасадның төп һәм ян фасадында - фасадның уң ягында, әлеге кагыйдәләрдә каралган очраклардан тыш;
- ишегалды фасадында - квартал эчендәге юл ягыннан;
- транспортның бер яклы хәрәкәте булган урамнарда - транспорт хәрәкәте юнәлешенә якын булган фасад ягында;
- фасад озынлыгы 100 метрдан артык булганда - фасадның сул почмагында кабатланып;
- сәнәгать предприятиеләре коймаларында һәм корпусларында - төп ишектән, керү уңында;
- бердәм горизонталь һәм вертикаль кучәрне исәпкә алып.
32. Аерым торучы күрсәткечләрне (стелаларны) урнаштыру рөхсәт ителми:
- нейтраль төсләрдә (соры, кара, коңгырт яки кара төсләрнең башка төсләре) һәм (яисә) табигый (имитацияләүче натураль) материалларда башкарылмаган;
- биеклеге 6,0 м дан артык;
фундаментны тирәнәйтмичә;
- урнаштыру тротуарның норматив киңлеген, шулай ук машина юлларын, машина

кую һәм машина кую урыннарын кысуга китергән очракта;

- тирән фундаменты булган урыннарда агач кәүсәсеннән, объект проектында каралган яшел үсентеләр (агачлар, куаклар) урынына 5,0 м якынрак булган урыннарда;

- профнастил, тукыма материаллары, беркетүнең ачык ысулларын кулланып;

- мәгълүмати фоторәсем белән;

- парковка урыннары саны турындагы мәгълүматтан тыш, мәгълүматны тапшыруның динамик ысулын кулланып.

33. Подъезд һәм фатир номерлары күрсәткечләре аларда ишек уемы өстендә яисә ишек уемын тотыру импостендә (горизонталь табличка) яисә ишек уемыннан уңда 2,0-2,5 м биеклектә урнашкан.

34. Янгын гидрантларының, полигонометрик билгеләрнең урнашу күрсәткечләре, геодезик билгеләрнең урнашу күрсәткечләре биналарның цокольләрендә, магистральләр камераларында һәм су үткәрү һәм канализация челтәрләре коеларында урнаштырыла.

35. Янгын гидрантлары, полигонометрик билгеләр, урам исемнәре, йорт номерлары күрсәткечләре белән янәшә геодезик билгеләр урнаштыру, шулай ук архитектур детальләрдә, декоратив-сәнгати бизәлештә, пыяла, капка, ишек күрсәткечләрендә геодезик билгеләр урнаштыру рөхсәт ителми.

36. Күрсәткечләрне чисталыкта һәм төзек хәлдә тотарга кирәк.

Керү төркемнәре

37. Биналарның, корылмаларның керү төркемнәрен яктырту җайланмасы, өслекләрне үзара бәйләү элементлары (баскычлар һ.б.), инвалидларны һәм халыкның аз мобильле төркемнәрен (пандуслар, култыксалар һәм башкалар) урнаштыру, чүп савытлары белән җиһазландыру зарур.

Пандус горизонталь канаулардан башка кытыршы текстуралы материалдан эәләнергә тиеш. Пандусларның конструкцияләре булмаганда, биеклеге 75 мм дан да ким булмаган бортик күздә тотыла. Бордюр пандусының авышлыгы 1:12 кабул ителә.

Пандус яки аның озынлыгы 9 м дан артык борылганда һәр 9 м саен 1,5 х 1,5 м зурлыктагы горизонталь мәйданчыкларны күздә тоту тәкъдим ителә. Төшерү тәмамланганнан соң горизонталь мәйданчыкларда дренаж җайланмаларын проектларга кирәк. Пандусның башында һәм ахырында юлның горизонталь участокларын әйләнә-тирәдәге өслекләрдән аерылып торган текстура һәм төс белән башкарырга кирәк.

Баскычның яки пандусның ике ягы буенча 40 мм ераклыктагы 800-920 мм түгәрәк яки турыпочмаклы кисештәге култыксалар карала. Баскычларның киңлеге 2,5 м һәм аннан да киңрәк булганда, бүлү тоткалары күздә тотыла. Култыксаларның озынлыгы һәр яктан 0,3 м дан да ким булмаган баскыч озынлыгыннан зуррак билгеләнә. Култыксаларның конструкциясе кулның металл белән орынуын булдырмаска тиеш.

38. Керү төркемнәрен проектлаганда, эксплуатацияләгәндә, биналарның, корылмаларның фасадларын яңартканда, үзгәрткәндә түбәндәгеләр рөхсәт ителми:

38.1. фасадның гамәлдәге декоратив, архитектура һәм сәнгать элементларын керү төркеме элементлары, яңа бизәкләү һәм реклама белән ябу;

38.2. подвалга һәм цокольле катка керү җайланмасы, идән дәрәҗәсе гомуми файдаланудагы территорияләргә чыга торган фасадлардагы җир дәрәҗәсеннән 1,2 метрдан югарырак урнашкан биналарга;

38.3. җәяүлеләр хәрәкәтенә комачаулаучы терәк элементларын урнаштыру;

38.4. бинаның бөтен фасадының комплекслы чишелешен исәпкә алып, проект документациясен эшләмичә ике һәм аннан күбрәк керү җайланмасы (булганнарын исәпкә алып);

38.5. урам-юл челтәрен тротуарлар зонасында җиңел конструкцияләрдән (баскычлар, пандуслар, болдырлар, яшелләндерү) керү төркеме элементларының минималь норматив киңлеге белән янәшә тротуарга урнаштыру;

38.6. җиңел конструкцияләрдән керүче төркемнәрнең кызыл сызыкларыннан читтә 1,5 м дан артыкка урнаштыру;

38.7. күпфатирлы йортта урыннар милекчеләре ризалыгын алмыйча, керү төркемен күпфатирлы йортта урнаштыру;
38.8. торак урын милекчесе ризалыгын алмыйча, керү төркеме өчен балкон куллану;
38.9. Күпфатирлы йортларда урнашкан торак булмаган биналарның керү төркемнәрен, вәкаләтле орган белән килештермичә, рөхсәтсез урнаштыру.

Түбә

39. Биналар, корылмалар түбәләре, су кертелә торган система элементлары, төтен чыгару һәм вентиляция системалары төзек хәлдә булырга һәм теләсә нинди һава торышы шартларында йорт һәм җәяүлеләр өчен куркыныч тудырмаска тиеш.
40. Кышын биналарның милекчеләре һәм башка хокук ияләре, шулай ук күпфатирлы йортлар белән идарә иткәндә идарәче оешмалар тарафыннан түбә кардан һәм боздан вакытында чистарту оештырылырга тиеш. Җәяүлеләр зоналарына чыга торган яклардагы түбәләрне кардан чистарту участокларын коймалап алу һәм барлык саклык чараларын күрү белән һәм тәүлекнең якты вакытында гына башкарылырга тиеш. Түбәдән кар ташлау, шулай ук яссы түбәләрдән, эчке ишегалды территорияләренә чыгарылырга тиеш. .Түбәдән җәяүлеләр юлына ташланган кар һәм боз кичекмәстән чистартылырга тиеш.
41. Кар һәм боз ташлаганда, түбәдә ремонт һәм башка эшләр башкарганда, биналарның агач һәм куакларның, һава электр белән тәэмин итү линияләренең, яктырту һәм элемтә линияләренең, юл билгеләренең, юл светофорларының, юл киртәләренең һәм җайланмаларының, декоратив бизәлешенең һәм инженерлык элементларының сакланышын тәэмин итә торган чаралар күрелергә тиеш. Күрсәтелгән элементларга зыян килгән очракта, алар түбәне чистарткан һәм зыян күргән зат хисабына торгызылырга тиеш.
42. Биналарның, корылмаларның түбәләреннән агу җайланмасы булырга тиеш, алар җәяүлеләр һәм җәяүлеләр зоналарына агып төшә торган суның турыдан-туры эләгүенә юл куймый. Желоб, воронка, водостоклар аерылгысыз булырга һәм җыелган су күләменең үткәрүенә исәпләнергә тиеш. Җәяүлеләр зоналары булган биналар ягыннан чыккан водостоклар җәяүлеләр сукмакларыннан читкә китәргә тиеш.
43. Рөхсәт ителми:
43.1. (көрәкләр, ломнар), төзелеш материалларын, ремонт калдыкларын, файдаланылмый торган механизмнарны һәм башка предметларны түбә ябу өчен билгеләнгән биналар, корылмалар түбәсендә тоту;
43.2. биналарның түбәсеннән боз, кар һәм чүп-чарны су агу торбаларыннан ташларга.

Җир кишәрлекләрен карап тоту

44. Җир кишәрлекләре территорияләрен карап тоту үз эченә ала:
44.1.көндәлек чүп-чардан, яфраклардан, кар һәм боздан чистарту;
44.2. Юлларның, күперләрнең, урамнарның, тротуарларның, юл йөрү юлларының, җәяүлеләр территорияләренең бозлавыкка каршы материаллар белән эшкәртү;
44.3. Карны көрәү һәм себерү;
44.4. Кар һәм боз чыгару;
44.5. контейнер мәйданчыкларын, барлык төр калдыклар өчен контейнерлар, чүп савытлары, эскәмияләр, кече архитектура формаларын һәм башкаларны чиста һәм техник яктан төзек хәлдә урнаштыру һәм карап тоту;
44.6. чүп-чар җыю камераларын, контейнерларны (бункерларны) һәм контейнер мәйданчыкларын җыештыру, юу һәм дезинфекцияләү;
44.7. Яңгыр һәм кар суларын чыгару;
44.8. каты көнкүреш, эре габаритлы һәм башка калдыкларны җыю һәм алып китү;

44.9. Тузан ясалуны һәм һаваның дымлануын киметү өчен территорияләрдә су сиптерү;

44.10. Яшел утыртмаларның сакланышын һәм аларны карауны тәэмин итү;

44.11. коммуналь билгеләнештәге объектларны, инженерлык коммуникацияләрен (корылмаларын), юлларны, тимер юлларны, күперләрне, җәяүлеләр өчен кичүләрне төзегәннән, реконструкцияләгәннән һәм ремонтлаганнан соң төзекләндерүнең бозылган элементларын торгызу, реставрацияләү, археологик һәм башка җир эшләре алып бару;

44.12. гамәлдәге дәүләт стандартлары таләпләре нигезендә яңгыр сулары коеларының (яңгыр сулары канализациясе), җир асты коммуникацияләре (корылмалары) коеларын карап тоту;

44.13. җир кишәрлекләре киртәләрен карап тоту, шул исәптән җимерелгән (сүтелгән) биналар, корылмалар коймаларын урнаштыру һәм аларны карап тоту, территориягә чит кешеләр үтеп керү һәм (яки) санкцияләнмәгән урыннарда калдыкларны урнаштыру мөмкинлеге бирә торган, шулай ук аларны пычрактан, кардан һәм мәгълүмати-басма продукциядән вакытында чистартуны тәэмин итү.

44.14. физик затлар, шул исәптән шәхси эшмәкәрләр һәм юридик затлар тарафыннан әлеге үсемлекне үз милкендә яки арендага алу хокукында рәсмиләштерелгән җир кишәрлекләрендә тапканда Сосновский балтырганын юк итү чараларын оештыру.

Юлларны карап тоту

45. Юллар карап тотуны муниципаль заказны урнаштыру нәтиҗәләре буенча әлеге эш төрләрен үткәрүгә конкурста откан махсуслаштырылган оешмалар гамәлгә ашыра.

46. Юл территорияләрен карап тоту түбәндәгеләрне үз эченә ала:

1) юлларны, тротуарларны, ясалма юл корылмаларын, квартал эчендәге юлларны ремонтлау;

2) тротуарлардан (җәяүлеләр зоналары, сукмаклар) һәм юлларның, ясалма юл корылмаларыннан пычрак, чүп-чар, кар һәм боз җыештыру;

3) юл өслекләрен юу һәм су сиптерү;

4) газоннарны һәм яшел утыртмаларны карау;

5) җәмәгать һәм тимер юл транспортының тышкы яктырту баганаларын һәм контакт челтәрен ремонтлау;

6) кече архитектура формаларын ремонтлау һәм буяу;

7) ясалма юл корылмалары составына керүче яңгыр кабул итү коеларын, тау канауларын һәм ачык лотокларны урнаштыру, ремонтлау һәм чистарту;

8) коймаларны, киртәләрне, турникетларны, кече архитектура формаларын төзү, ремонтлау һәм ел саен буяу;

47. Юл өслекләрен саклау максатларында түбәндәгеләр рөхсәт ителми:

47.1. Йөк ташу;

47.2. Рельслар, бүрәнәләр, тимер балкалар, торбалар, кирпеч төяү-бушату эшләрен башкарганда һәм аларны ташлау;

47.3. каты өслекле авыл җирлеге урамнары буйлап гусеница йөрешендә машиналар йөрү;

47.4. Квартал эчендәге җәяүлеләр юллары, тротуарларда зур йөк транспорты хәрәкәте һәм туктап тору;

47.5. Төзелеш материалларын һәм төзелеш калдыкларын юл өлешендә һәм тротуарларга ыргыту һәм (яисә) саклау.

Шәхси торак йортларны тоту һәм территорияне төзекләндерү

48. Законда яисә шартнамәдә башкасы каралмаган булса, индивидуаль торак

йортлар милекчеләре (яисә) яллаучылары (алга таба - торак йортлар хуҗалары):

48.1. торак йортларның фасадларының, коймаларның (коймаларның) тиешенчә торышын тәэмин итәләр, шулай ук йорт биләмәләре чикләрендә башка корылмаларның торышын тәэмин итәләр, аларны үз вакытында төзекләндерәләр һәм буяп торалар;

48.2. торак йортта йорт исеме һәм номеры күрсәтелүне тәэмин итәләр һәм аны төзек хәлдә тоталар;

48.3. йорт биләмәләре территориясен тәртиптә тота һәм янәшәсендәге территориянең тиешле санитар халәтен тәэмин итә;

48.4. Йорт биләмәләре чикләрендә яшел утыртмаларны тәртиптә тоталар, куакларны һәм агачларны санитар кисеп аударалар, газүткәргечләрнең, кабельле һәм һава линияләренең һәм башка инженерлык челтәрләренең сак зонасында агачлар утыртуга юл куймыйлар;

48.5. Канауларны һәм су агызу торбаларын чистарталар, язгы чорда кар сулары агып төшүне тәэмин итәләр;

48.6. якын-тирә территориядән чистартылган карны, шул рәвешле, транспортны, инженерлык коммуникацияләренә һәм корылмаларга керү, җәяүлеләр үтеп керү һәм яшел утыртмаларның сакланышы тәэмин ителсен өчен, урнаштыралар;

48.7. Вәкаләтле орган белән йорт биләмәләрен койманың биеклеген, тышкы кыяфәтен һәм төсен килештерәләр;

48.8. үзәкләштерелгән канализация булмаганда бирелгән җир кишәрлеге чикләрендә санитария нормалары нигезендә җирле канализация, юынтык чокыр, бәдрәф җиһазландыралар, аларны даими рәвештә чистартып, дезинфекцияләп торалар;

48.9. территориядә үләннәрне чабу.

48.10.каты көнкүреш һәм эре габаритлы калдыкларны билгеләнгән тәртип нигезендә үз вакытында җыеп алуны һәм чыгаруны тәэмин итәләр.

49. Шәхси торак төзелеше территориясендә түбәндәгеләр рөхсәт ителми:

49.1. Йорт биләмәләре чикләреннән читтәге киртәләрне урнаштырырга;

49.2. Йорт биләмәләре һәм аларга якын территорияләрдә яфракларны, калдыкларның һәм чүп-чарның теләсә нинди төрләрен яндырырга;

49.3. күмер, тара, утын, эре габаритлы калдыклар, йорт биләмәләре территориясе өчен төзелеш материаллары төзергә;

49.4. йорт биләмәләре территориясе артында транспорт чараларын юарга;

49.5. ишегалды корылмалары төзергә, йорт биләмәләре территориясе өчен чүп-чар чокырлары корырга;

49.6. Әлеге территориянең урамнарында махсус транспорттан һәм урып-җыю техникасыннан файдалана алуны кыенлаштыра торган киртәләр урнаштырырга;

49.7. Территорияне төзекләндерү элементларын җимерергә һәм бозарга;

49.8. Төзек булмаган транспорт чарасын йорт биләмәсе территориясе артында сакларга;

49.9. әйләнә-тирәне теләсә нинди калдыклар белән чүпләргә.

Техник элемтә чараларын карап тоту

50. Биналарны инженер-техник тәэмин итү өчен билгеләнгән кабельле элемтә линияләрен, телевидение, радио, интернет һәм башка шундый челтәрләрне урнаштыру җир асты юлы белән (траншеяларда, каналларда, тоннельләрдә) гамәлгә ашырыла.

51. Тышкы коммуникацияләрне биналарга башка ысул (һава, җир өсте) белән үткәрү эксплуатацияләүче оешмаларның тиешле техник шартларын алган очракта гына рөхсәт ителә.

52. Элемтә һәм һава-кабель кучешләрен беркетү сыйфатында куллану рөхсәт ителми:

52.1. Җәмәгать һәм тимер юл транспортының контактлы челтәрләренең терәкләре һәм элементлары һәм тышкы яктырту терәкләре;

52.2. Автомобиль юлларын төзекләндерү элементлары: юл киртәләре,

светофорларны, юл билгеләрен урнаштыру өчен билгеләнгән элементлар һәм конструкцияләр;

52.3. фасадларның элементлары, түбәләре, стеналары һәм корылмалары (төтен, вентиляция, телевидениене һәм радионы күмәк кабул итү системалары антенналары, фронтоннар, козыреклар, ишекләр, тәрәзәләр).

53. Рөхсәт ителми:

53.1. Элемтә кабельләрен салганда, бер бинадан икенчесенә таба һава юлы белән кисеп чыгарга;

53.2. Кабель запасларын бүлүче муфта шкафыннан тыш урнаштырырга;

53.3. Кануннарда билгеләнгән тәртиптә килештерелгән проект чишелеше булмаганда биналар түбәсендә антенналар, җиһазлар һәм элемтә кабельләре урнаштырырга.

54. Милекчеләр (хуҗалар) элемтәнең техник чараларыннан (кабельләр, кабельләрне беркетү элементлары, бүлү һәм муфта шкафлары һәм башкалар), шулай ук алар ярдәмендә тиешле хәлдә тоташтырыла торган техник җайланмалардан (изоляция тышчасына юл куймау һәм/яисә изоляция тышчасы булмау, буявы булмау, коррозия һәм/яисә механик зарарланулар булу, үткәргечләр һәм/яисә аларны электр тапшыру терәкләренә һәм электр линияләренә) гыйбарәт.

Тышкы яктырту объектларын (чараларын) тоту

55. Тышкы яктырту элементларына яктырткычлар, кронштейннар, терәкләр, чыбыклар, кабельләр, (шул исәптән җыю, идарә әрҗәләре) керә.

56. Урамнар, юллар, мәйданнар, җәяүлеләр өчен тротуарлар, торак кварталлар, ишегаллары, предприятиеләр, учреждениеләр, оешмалар территорияләре, шулай ук йортларның урамнары һәм номерлары, юл билгеләре һәм күрсәткечләр, тышкы мәгълүмат чаралары һәм витриналар тәүлекнең караңгы вакытында яктыртылырга тиеш.

Урамнарны, юлларны, мәйданнарны, микрорайоннар территорияләрен яктыртуны кертү кичке эңгер-меңгердә табигый яктыртылыш дәрәҗәсе 20 лк ка кадәр кимегәндә башкарыла, ә иртәнге эңгер-меңгердә - 10 лк га кадәр арткан вакытта сүндерелә.

Торак йортларның подъездларын тышкы яктырту җайланмаларын, урам исемнәрен һәм йортларның номерларын, шулай ук архитектура яктырту системаларын, тышкы мәгълүмат чараларын кертү һәм сүндерү урамнарны тышкы яктырту режимында башкарыла.

57. Терекөмеше булган газоразрядлы лампалар шушы максатлар өчен билгеләнгән махсус биналарда сакланырга һәм утильләштерү өчен махсуслаштырылган предприятиеләргә чыгарылырга тиеш.

Күрсәтелгән типтагы лампаларны чүплекләргә, чүп эшкәртү заводларына чыгару рөхсәт ителми.

58. Металл терәкләр, кронштейннар һәм тышкы яктырту җайланмаларының башка элементлары чисталыкта булырга, крена, коррозия учакларына ия булмаска һәм кирәк булган саен милекчеләр (хуҗалары, кулланучылар) белән буялырга, әмма өч елга бер тапкырдан да ким булмаска тиеш, һәм төзәтү хәлендә булырга тиеш.

59. Тышкы яктыртуның бердәм системасына тоташтырылган урам һәм йорт яны яктырткычларын тоту һәм ремонтлау муниципаль заказны урнаштыру нәтиҗәләре буенча әлеге төр эшләрне үткәрүгә конкурста откан вәкаләтле орган яисә махсуслаштырылган оешма тарафыннан гамәлгә ашырыла.

Торак йортларны гамәлгә кертү җайланмаларына тоташтырылган йорт яны яктырткычын тоту һәм ремонтлау идарәче оешмалар тарафыннан гамәлгә ашырыла.

60. Чыбыклар өзелгән, терәкләр, изоляторлар зарарланган очракта, тышкы яктырту җайланмаларын эксплуатацияләү рөхсәт ителми.

Электр үткәргечләре өзелү яки терәкләрнең зарарлануы белән бәйле тышкы яктырту җайланмалары эшендә тәртип бозуларны, ачыкланганнан соң ук кичекмәстән юкка чыгарырга кирәк.

61. чыбыкларны һәм кабельләрне челтәргә һәм тышкы яктырту җайланмаларына рөхсәтсез тоташтыру һәм тоташтыру рөхсәт ителми.

62. Тышкы яктырту объектлары яисә тышкы яктырту чаралары белән җиһазланган объектлар милекчеләре (хуҗалары), шулай ук тышкы яктырту объектларына (чараларына) хезмәт күрсәтүче оешмалар:

62.1. Урамнарны, юлларны тиешенчә яктыртуны, терәкләрнең һәм яктырту җайланмаларының сыйфатын күзәтеп торалар, бозылганда яисә зарарланганда үз вакытында ремонт ясыйлар;

62.2. яктыртуны, шул исәптән тышкы мәгълүмат чараларының архитектур яктырткычын һәм яктырткычларын билгеләнгән тәртип нигезендә кабызуны һәм сүндерүне тәэмин итәләр;

62.3. Тышкы яктыртуны һәм бизәүне урнаштыру, тоту, урнаштыру һәм эксплуатацияләү кагыйдәләрен үтиләр;

62.4. Тышкы яктырту фонарьларын үз вакытында алыштыралар.

Аерым яктырткычларның яктырту вакыты төзексезлекләр ачыкланган яки тиешле хәбәр килгән вакыттан алып 10 тәүлектән артмаска тиеш.

Кече архитектура формаларын карап тоту

63. Кече архитектур формаларга декоратив-сәнгати бизәлеш (аерым торган инсталляцияләр, стрит-арт) элементлары, авыл җирлеге территориясендә мобиль һәм вертикаль яшелләндерү җайланмалары, су җайланмалары, муниципаль җиһазлар, коммуналь-көнкүреш һәм техник җайланмалар керә.

64. Кече архитектура формаларын карап тоту бирелгән җир кишәрлекләре чикләрендә, гомуми файдаланудагы территорияләрдә җир кишәрлекләренә хокук ияләре тарафыннан гамәлгә ашырыла - вәкаләтле орган тарафыннан муниципаль заказны урнаштыру нәтиҗәләре буенча әлеге эш төрләрен үткәрүгә конкурс откан оешма белән шартнамә нигезендә тәэмин ителә.

65. Кече архитектура формалары хуҗалары:

65.1. Кече архитектура формаларын чисталыкта һәм төзек хәлдә тоталар;

65.2. Язгы чорда кече архитектур формаларны планлы рәвештә тикшерәләр, аларны иске буяулардан, күгәректән, буяудан чистарталар, шулай ук сынган элементларны алмаштыралар;

65.3. Кышкы чорда кече архитектура формаларын, шулай ук аларга юлларны кар һәм боздан чистарталар;

65.4. Комлыкларда елга кимендә бер тапкыр комнарны алыштыралар;

65.5. Балалар, спорт, хуҗалык мәйданчыклары һәм ял итү мәйданчыклары җиһазларының конструктив элементларының ныклыгы, ышанычлылыгы һәм иминлеге таләпләренә туры килүен күзәтәләр;

65.6. Фонтаннар эшләү чорында су өслегеннән көндәлек чүп-чардан чистарталар.

66. Рөхсәт ителми:

66.1. кече архитектур формаларны (балалар уен мәйданчыкларында өлкәннәрнең ялы, спорт мәйданчыкларында эчке кием һ.б.) билгеләү буенча кулланмау;

66.2. Теләсә кайсы мәгълүмати-басма продукцияне кече архитектур формаларда эләргә һәм ябыштырырга;

66.3. Кече архитектура формаларын һәм аларның конструктив элементларын ватарга һәм бозарга;

66.4. Фонтаннарда коенырга.

Стационар булмаган объектларны карап тоту

67. Стационар булмаган объектларны урнаштыру мондый объектларны муниципаль хокукый актта билгеләнгән тәртиптә урнаштыру схемасы нигезендә гамәлгә ашырыла.

68. Җир кишәрлеген арендалау шартнамәсе срогы тәмамлангач, стационар булмаган объект арендатор тарафыннан демонтацияләнә, ә җир кишәрлеге азат ителә һәм башлангыч халәткә китерелә.

69. Ваклап сату челтәре объектының максималь гомуми мәйданы тышкы габаритлар буенча - 60 кв. м.

70. Стационар булмаган объектларның милекчеләре булган юридик һәм физик затлар:

70.1. Ремонтлау һәм буяу эшләрен башкаралар. Ремонт проект документациясендә билгеләнгән тышкы кыяфәтне һәм төс чишелешен саклап калуны исәпкә алып башкарылырга тиеш;

70.2. Тирә-юньдәге территориядә яшел утыртмаларның, газоннарның, бордюр ташының, кече архитектура формаларының (алар булса) сакланышын күзәтәләр, күрсәтелгән территорияне әлеге кагыйдәләрдә билгеләнгән таләпләр нигезендә саклыйлар;

70.3. стационар булмаган объектлар янындагы урналарны урнаштыралар, кирәк булган саен, көндез калдыклардан чистарталар, ләкин тәүлеккә бер тапкырдан да ким түгел, урналарны елга кимендә бер тапкыр буйыйлар;

70.4. Билгеләнгән тәртиптә килештерелгән мондый объект проекты (паспорты) нигезендә стационар булмаган объектларда тышкы мәгълүмат чараларын урнаштыралар һәм эксплуатациялиләр.

71. Рөхсәт ителми:

71.1. Проектларда каралмаган корылмаларның, козырекларның һәм башка конструкцияләрне стационар булмаган объектларына кертергә;

71.2. стационар булмаган объектлар янында сәүдә-суыткыч җайланмасын урнаштыру;

71.3. стационар булмаган объектлар янында һәм аларның түбәләрендә таралар, товарлар, детальләр, көнкүреш һәм җитештерү характерындагы башка предметларны саклау, шулай ук стационар булмаган объектларны склад максатлары өчен куллану;

71.4. Стационар булмаган объектлар арасында җиһаз, калдыклар белән янгынга каршы аралыкны капламаска;

71.5. вестибюльләр һәм метрополитен станцияләре козыреклары астында, биналар аркаларында, газоннарда, мәйданчыкларда (балалар ялы, спорт, транспорт стоянкалары), су үткәрү һәм канализация челтәрләренең саклау зонасында, торбаүткәргечләрдә, шулай ук метрополитенның техник корылмаларына кадәр 10 метрдан азрак, вентиляция шахталарына кадәр 25 метрдан кимрәк, торак биналар тәрәзәләренә кадәр, сәүдә предприятиеләре витриналарына - 20 метрдан кимрәк, агач кәүсәләренә кадәр - 3 метрдан да кимрәк ераклыкта стационар булмаган объектлар урнаштырырга.

Төзелеш эшләрен башкару урыннарын карап тоту

72. Төзелеш мәйданчыкларын һәм алар янәшәсендәге территорияләрне карап тоту, ремонт, төзелеш һәм башка төр эшләр тәмамланганнан соң төзекләндерүне торгызу төзүче өстенә йөкләнә.

Эшләнмәгән төзелеш объектларын һәм аңа якын территорияләрне карап тоту, әлеге кагыйдәләр таләпләрен үтәп, төзүчегә йөкләнә.

Эш алып барылмаган төзелеш объектлары төзелеш челтәрләре белән ябылырга тиеш

73. Төзелеш, ремонт һәм башка төр эшләр башланыр алдыннан, шулай ук төзелеш, ремонт һәм башка төр эшләрне башкару чорында кирәк:

73.1. Төзелеш мәйданы территориясенең бөтен периметры буйлап хокукый актлар таләпләре нигезендә типовой киртә урнаштырырга;

73.2. төзелеш мәйданчыгы киртәсенең гомуми тотрыклылыгын, ныклыгын, ышанычлылыгын, эксплуатация куркынычсызлыгын тәэмин итәргә;

73.3. Төзелеш мәйданчыгы коймаларының техник торышын, аның чисталыгын

күзәтергә, пычрактан, кардан, боздан, мәгълүмати-басма продукциядән һәм граффитидан вакытында чистартырга;

73.4. Төзелеш мәйданы территориясенә кергәндә төзелеш объектының гамәлдәге төзелеш нормалары һәм кагыйдәләре таләпләренә җавап бирә торган мәгълүмати щитын урнаштырырга һәм аны тиешле хәлдә тотарга;

73.5. җәяүлеләр өчен вакытлы тротуарлар урнаштыруны тәэмин итәргә;

73.6. Төзелеш мәйданы периметры буйлап тышкы яктыртуны тәэмин итәргә;

73.7. төзелеш мәйданына илтүче юлларны, мәйдан эчендәге юлларны һәм чыгу урыннарында транспорт чараларының көпчәкләрен чистарту яки юдыру пунктларын, урамнарның (юлларның) йөрү өлешенә пычрак һәм чүп-чар чыгаруга юл куймый торган итеп җиһазландырырга.;

73.8 Юлларның сакланышын тәэмин итә торган төзелеш мәйданчыгына керү юлларында йөк автотранспортының (10 тоннадан артык) ябык циклы хәрәкәте маршрутын килештерергә;

73.9. Төзелеш мәйданчыгы территориясендә каты көнкүреш, эре габаритлы һәм төзелеш калдыкларын җыю өчен контейнерлар һәм (яисә) бункерлар булдыруны тәэмин итәргә;

73.10.төзелеш мәйданчыгы территориясеннән билгеләнгән тәртиптә каты көнкүреш, эре габаритлы һәм төзелеш калдыкларын чыгаруны оештыруны тәэмин итәргә;

73.11. Төзелеш мәйданчыгы территориясеннән калдыклар булмаган карны кар эретү станцияләренә яисә билгеләнгән тәртиптә килештерелгән махсус билгеләнгән урыннарга чыгаруны тәэмин итәргә;

73.12. төзелеш мәйданчыгы территориясен, аңа керү юлларын һәм тротуарларны ел фасылын исәпкә алып, пычрактан, чүп-чардан, кардан, боздан көндәлек чистартуны тәэмин итәргә (кыш, җәй);

73.13. Эшләр башкарганда гамәлдәге җир асты инженерлык коммуникацияләрен, тышкы яктырту челтәрләрен, яшел утыртмаларны һәм кече архитектура формаларын саклауны тәэмин итәргә.

74. Төзелеш һәм (яисә) ремонт эшләрен уздыруның бөтен чоры дәвамында әлеге кагыйдәләрдә күрсәтелгән таләпләрне үтәргә, шулай ук эшләрне башкарганда җимерелгән һәм җимерелгән юл өслекләрен, яшел утыртмаларны, газоннарны, тротуарларны, откосларны, кече архитектура формаларын торгызырга.

75. Төзелеш материаллары, җиһазлар, автотранспорт һәм күчмә механизмнар, ярдәмче бүлмәләр, эшче һәм хезмәткәрләрне вакытлыча тоту өчен көнкүреш вагоннары, төзелеш калдыкларының транспорт партияләрен вакытлыча саклау һәм туплау урыннары төзелешне оештыру проекты нигезендә төзелеш мәйданчыклары чикләрендә урнаштырыла.

76. Рөхсәт ителми:

76.1. Гражданнарның шәхси һәм иҗтимагый иминлеген тәэмин итүгә бәйле коткару, авария-торгызу һәм башка кичектергесез эшләрдән тыш, 23.00 сәгатьтән 7.00 сәгатькә кадәр төзелеш, ремонт, төяү-бушату һәм башка эшләрне оештыру һәм үткәрү;

76.2. Юлларның һәм тротуарларның йөрү өлешен тиешле рөхсәттән башка тарайту яки ябу;

76.3. чүп-чарны яндырырга һәм төзелеш производствосы калдыкларын утильләштерергә;

Авыл җирлеге территориясен бәйрәмчә (вакыйгалы) бизәү

77. Авыл җирлеге территориясен бәйрәмчә (вакыйгалы) бизәү дәүләт һәм җирле бәйрәмнәрне үткәрү чорында, истәлекле, мәдәни, спорт вакыйгаларына бәйле чаралар вакытында башкарыла.

Бәйрәмчә (вакыйгалы) бизәлеше чараларга бәйле рәвештә афишалар, панно, декоратив элементлар һәм композицияләр урнаштыруны, шулай ук бәйрәмчә (вакыйгалы) яктырткычлар (яктылык гирляндалары һәм элементлары, күләмле яктылык

композицияләре, яктылык проекцияләре һ.б.) урнаштыруны үз эченә ала. Бәйрәмчә (вакыйгалы) бизәлеше конструкцияләре бина яисә корылма фасадындагы аерым һәм (яисә) конструкцияләр рәвешендә урнаштырылырга мөмкин.

Бәйрәмчә (вакыйгалы) бизәлеш элементларын әзерләгәндә һәм урнаштырганда юл хәрәкәтен җайга салуның техник чаралары күренешен төшерү, зарарлау һәм начарайту рөхсәт ителми.

77.1. Аерым торучы конструкцияләрне бәйрәмчә (вакыйгалар) бизәлешен урнаштыру рөхсәт ителми:

- аның декоратив бизәлешеннән башка фундаментны тирәнәйтүнең техник мөмкинлеге булмаган очракларда;

- гамәлдәге төзелеш, янгын һәм санитария нормаларын һәм кагыйдәләрен исәпкә алып башкарылган территорияне төзекләндерү буенча бинаның проект карары белән нигезләнгән планлаштыру карарын исәпкә алмыйча;

- тротуарның норматив киңлеген тарайтуга китерүчеләр, шулай ук машина узу урыннарында, машина кую һәм машина кую урыннары өчен билгеләнгән урыннарда;

- җир кишәрлеге хуҗасы ризалыгыннан башка;

- тирән фундаменты булган урыннарда агач кәүсәсеннән, объект проектында каралган яшел үсентеләр (агачлар, куаклар) урынына 5,0 м якынрак булган урыннарда;

- профнастил ясаганда куллану.

77.2. Биналар, корылмалар фасадларында бәйрәмчә (вакыйгалар) бизәлеше конструкцияләрен урнаштыру рөхсәт ителми:

- фасадның архитектур үзенчәлекләрен исәпкә алмыйча, архитектур детальләрдә, декор элементларында, кыйммәтле архитектур бизәкле өлекләрдә, шулай ук архитектур өлекләрне зарарлауга илтә торган ныгытмаларда;

- бер генә стилистиканы һәм яктырту принципларын үтәмичә, бер бинада яктылык агымы төсендә;

.- фасад киңлегенең 1/2 өлешеннән артыгы, декоратив бизәлешсез, койма конструкцияләрендә, фронтоннарда, фризларда, пыяла өслегендә, щит өслегендә урнашкан проемнарда.

IV. Авыл җирлеге территорияләрен җыештыру тәртибе, төзекләндерү эшләре исемлеген һәм аларны үтәү ешлыгын да кертеп

Авыл җирлеге территориясен җыештыруга һәм карап тотуга гомуми таләпләр

78. Авыл җирлеге территориясен җыештыру һәм карап тоту эшләре алып барыла:

1) җәйге чорда - 15 апрельдән 14 октябрьгә кадәр;

2) кышкы чорда - 15 октябрьдән 14 апрельгә кадәр.

Күрсәтелгән сроклар, һава шартларына карап, ТР ММР башкарма комитеты тарафыннан төзәтелә ала.

79. Авыл җирлеге территориясен җыештыру түбәндәгеләрне үткәрү юлы белән гамәлгә ашырыла:

1) авыл җирлеге территориясен карап тоту, җыештыру буенча системалы эшләр;

2) ТР ММР Башкарма комитетының хокукый актлары нигезендә бердәй массакүләм чаралар (өмәләр) .

80. Авыл җирлеге территориясен җәйге чорда җыю авыл җирлеге территориясен карап тоту буенча башка эшләр башкару, юу, су сибү, себерү һәм үткәрү юлы белән авыл җирлеге территориясенең пычрануын һәм тузанлануын киметү максатында башкарыла һәм түбәндәгеләрне үз эченә ала:

80.1. Ясалма өслекле территорияләрне себерү (коры һава шартларында су сибү), урам-юл челтәре объектларының һәм яңгыр канализациясе белән җиһазландырылган башка территорияләрнең тузаннан һәм пычрануыннан юу (23.00 дән 7.00 сәгатькә кадәр механик һәм кул ысулы белән башкарыла). Ясалма өслекле юл өслекләрен, мәйданнарын, тротуарларын һәм башка территорияләрне юу бөтен киңлеккә

башкарыла;

80.2. Яңгыр канализациясе рәшәткәләрен чистарту;

80.3. бөтен территориядән чүп-чарны җыю;

80.4. Ел саен, 1 июньгә кадәр, кече архитектура формаларын, бакча һәм урам җиһазларын, урналарны, спорт һәм балалар мәйданчыкларын, коймаларны, бордюрларны буяу;

80.5. Гомуми файдаланудагы һәм махсус билгеләнештәге яшелләндерелгән территорияләрдән тыш, гомуми файдаланудагы территорияләрдә үләннең һәрдаим чабылуы (үләннең биеклеге 15 см дан артык булса) һәм тәүлек эчендә чабылган үләнне җыештыру;

80.6. Яфрак коелу чорында - тәүлеккә бер тапкыр коелган яфракны җыю һәм алып чыгу;

80.7 Территорияләрне җыештыру, шул исәптән сәүдә объектлары, оешмалар һәм предприятиеләр янында автотранспорт кую урыннары, ул 8.00 сәгатькә тәмамланырга тиеш;

80.8. лотокларны бордюр янында юдырганнан соң чүп-чардан арындыру.

81. Җыелган чүп-чар, катнашма, яфрак, чабылган үлән, ботаклар билгеләнгән таләпләр нигезендә чыгарылырга тиеш.

82. Территорияләрне җыештыру өчен җаваплы оешмалар коелган яфракларны урам һәм юл буйларындагы газоннардан чыгаралар.

Яфракларны, җылылык яратучы үсемлекләрне җылыту очракларыннан тыш, агач һәм куакларның төбенә яфрак өю тыела.

83. Кышкы чорда гомуми файдаланудагы территорияне җыештыру түбәндәгеләрне үз эченә ала:

83.1. Юл өслекләрен һәм тротуарларны кардан, кар һәм чүп-чардан чистарту;

83.2. тайгак яки бозлавык барлыкка килгәндә-комны җәяүлеләр зоналарына, баскычларга сибү, юл катламнарын бозлавыкка каршы материал белән эшкәртү;

83.3. Язгы чорда кар тарату һәм кар суларын агызу оештырыла.

84. Авыл җирлеге территориясендә башкарыла торган урып-җыю эшләре технологиясе һәм режимнары һава шартларына бәйсез рәвештә транспорт чараларының һәм җәяүлеләрнең каршылыксыз хәрәкәтен тәэмин итәргә тиеш.

85. Җәяүле тротуарларны, җир өсте кичүләрен, кышкы чорда баскычларны җыештыру үзенчәлекләре:

85.1. Җәяүлеләр өчен тротуарлар, җир өсте кичүләре, баскычлар күрсәтелгән корылмаларның җәяүлеләр йөри торган өлешенең бөтен киңлегенә кардан чистартылырга тиеш.

Чистарту вакыты кар яуганнан соң тугыз сәгатьтән артмаска тиеш;

85.2. интенсив кар яву чорында җәяүлеләр тротуарлары, баскычлар бозлавыкка каршы материаллар белән эшкәртелергә һәм чистартылырга тиеш;

85.3.бозлавык барлыкка килгәндә, бозлавыкка каршы материаллар беренче чиратта баскычлар, аннары тротуарлар эшкәртелә.

Тайгак ясалудан соң, бозга каршы материаллар белән эшкәртү вакыты -дүрт сәгатьтән артмаска тиеш;

85.4. Җәяүлеләр тротуарларын чистартудан алынган, ишегалларында чүп-чар һәм химик реагентлар белән, ком-тоз катнашмалары белән пычранмаган карны да кертеп, яшел утыртмаларның сакланышын һәм кар суларының агып чыгуын тәэмин итү шарты белән яшелләндерелгән территориядә, чистартылган карны өю рөхсәт ителә.

86. Авыл җирлеге территориясендә түбәндәгеләр рөхсәт ителми:

86.1. Урамнарда, мәйданнарда, яшел утыртмалары булган участокларда, скверларда, паркларда, газоннарда, пляжларда һәм гомуми файдаланудагы башка территорияләрдә чүпләргә;

86.2. гамәлдәге законнар нигезендә бүлеп бирелгән җирләү урыннарыннан читтә гомуми файдалану территорияләрендә мемориаль кабер корылмалары (истәлекле корылмалар, киртәләр) билгеләргә;

86.3. шушы максатларда каралмаган урыннарда, шул исәптән җәмәгать транспортының муниципаль маршрутларының ахыргы пунктларында, салонны юуны,

чистартуны һәм транспорт чараларына техник хезмәт күрсәтүне башкарырга;

86.4. Биналарны һәм корылмаларны төзекләндерү элементларын, һәйкәлләрне, мемориаль такталарны, агачларны, куакларны, гомуми файдаланудагы территорияләрдә төзекләндерү өчен кече архитектура формаларын һәм башка элементларны ватарга һәм аларга зыян салырга, шулай ук аларны үз белдеге белән яңадан бүлү, үзгәртеп кору һәм күчерүне башкарырга;

86.5. язулар, рәсемнәр ясау, мәгълүмати-басма продукцияне ябыштыру һәм элү, җәмәгать транспортын көтү тукталышларында, стена, баганалар, коймалар һәм әлеге максатлар өчен каралган башка объектларда граффити алып бару;

86.6. бирелгән җир кишәрлекләренең чикләреннән һәм (яисә) коймаларыннан читтә күчемле мөлкәтне кушарга һәм сакларга;

86.7. тротуарларда, газоннарда, юлларда сәүдә әйберләрен, сәнәгать товарларын һәм башка сәүдә предметларын урнаштыру;

86.8. Билгесез урыннарда кар җыю;

86.9. Тимер-бетон блоклар, баганалар, киртәләр, шлагбаумнар, корылмалар һәм башка җайланмалар кую юлы белән квартал эчендәге машина һәм тротуарларны үз белдеге белән ябарга.

86.10. Авыл җирлеге территориясендә, шул исәптән урман, су фонды җирләре территориясендә, авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләрдә көнкүреш, төзелеш чүп-чарын, җитештерү калдыкларын, тараларны, агачларны, яфракларны, карларны, сыек көнкүреш калдыкларын ташлау рөхсәт ителми, бу максатлар өчен махсус билгеләнгән урыннардан тыш

87. Авыл җирлеге территориясендә чүп-чар (чүп-чар, кар, грунт һ.б.) ташлаган очракта, мондый хокук бозуларга юл куйган затлар ачыкланган хокук бозуларны 10 көннән артмаган вакытта бетерү чараларын күрә.

88. Рөхсәтсез урыннарда калдыклар урнаштырган затлар, үз хисабына әлеге территорияне җыештыралар һәм чистарталар, ә кирәк булганда - җир кишәрлеген рекультивацияләләр.

Әгәр дә 20 тәүлек дәвамында рөхсәтсез урында калдыкларны урнаштырган зат билгеләнмәгән булса, калдыкларны алып ташлау һәм рөхсәтсез чүплекләр территорияләрен рекультивацияләү әлеге территорияне җыештыру өчен җаваплы оешмалар (яисә, әлеге төр хезмәт күрсәтүләрне шартнамәдә каралган булса, калдыкларны чыгаруны гамәлгә ашыручы махсуслаштырылган оешма) тарафыннан башкарыла.

89. Билгеләнгән тәртиптә бирелмәгән һәм муниципаль милектәге җир кишәрлекләрендә (территорияләрдә) стихияле барлыкка килә торган чүплекләрне бетерү вәкаләтле орган тарафыннан тәэмин ителә.

Җирле әһәмияттәге автомобиль юлларын җыештыру

90. Җирле әһәмияттәге автомобиль юлларын (алга таба - юллар) җыештыру автомобиль юлларын, тротуарларны, парковкаларны, җәмәгать транспортын, пычрактан, чүп-чардан, кардан һәм боздан ясалма юл корылмаларын даими чистарту чаралары комплексын үз эченә ала.

91. Язгы-җәйге чорда юлларны җыештыру юуны, су сибүне, тузанны бетерүне, себерүне һ.б.ны үз эченә ала.

Көзге-кышкы чорда юлларны җыештыру, пычрактан, кар һәм боздан чистарту, ком-тоз катнашмасын юлларга сибү, тротуарларга коры ком сибеп чыгу күздә тота.

92. Юл йөрү өлешен, резерв полосаларын, лоток зоналарын, юлларны көндез 8.00 дән 21.00 гә кадәр, ә магистральләрне һәм транспортның интенсив хәрәкәте булган урамнарны төнге сәгать 23.00 дән 7.00 гә кадәр себерү (алдан дымландырып) башкарыла.

93. Трамвай юлларының бөтен киңлеге, мәйданнарның ясалма катламы, магистральләр, урамнар һәм юллар, ясалма юл корылмалары, аерымланган трамвай юллары төнлә (23.00 дән 7.00 гә кадәр) һәм көндез (7.00 сәгатьтән 23.00 сәгатькә кадәр)

башкарыла.

Машиналар йөрү өлешен юганда, су агымы белән чүп-чарны тротуарларга, газоннарга, җәмәгать транспортын көтү тукталышларына, якын урнашкан биналарның фасадларына, сәүдә объектларына һ. б. агызу рөхсәт ителми.

94. Юл буенда урнашкан урналарны чистарту көненә кимендә бер тапкыр башкарыла, тукталыш мәйданчыкларында - көнгә ике тапкыр.

95. Аерым элементлар буенча юлларны җәйге җыештыруга таләпләр:

95.1.йөрү өлеше пычрануларның төрле төрләреннән тулысынча чистартылырга һәм бөтен киңлеккә юылырга тиеш. Җайлаштыру сызыклары белән билгеләнгән резерв полосалар комнан һәм вак чүп-чардан даими чистартылырга тиеш;

95.2. Юл кырыйлары эре габаритлы калдыклардан һәм башка чүп-чардан чистартылырга тиеш;

95.3. Бүленү полосалары бөтен өслектә ком, пычрак һәм вак чүп-чардан даими чистартылырга тиеш. Тавыш саклагыч стеналар, металл киртәләр, юл билгеләре һәм күрсәткечләр елына кимендә ике тапкыр юылырга тиеш.

Газоннар рәвешендә эшләнгән бүлү полосалары чүп-чардан чистартылырга тиеш, үлән капламының биеклеге 10-15 см дан артмаска тиеш;

95.4 Юлларның бүленгән полосасында үлән капламы биеклеге 10-15 см дан артмаска тиеш.

96. Юлларны кышкы җыештыруга таләпләр:

96.1. Кышкы чорда юлларны җыештыру түбәндәгеләрне үз эченә ала:

1) кар һәм юл йөрү өлешен чистарту, җәмәгать транспортын көтү тукталышларын, себерү, карны өемнәргә күчерү һәм кар чыгару;

2) юл йөрү өлешен, тротуарларны, җәмәгать транспортын көтү тукталышларын бозлавыкка каршы материаллар белән эшкәртү;

96.2. юлларның, тротуарларның, парковкаларның юл өлешеннән кар җыю, җәмәгать транспортын көтү тукталышлары кар капламы яткан вакыттан алып даими рәвештә башкарылырга тиеш;

96.3. юлның машиналар йөрү өлешеннән һәм алар янәшәсендәге тротуарлардан чистартыла торган кар киң урамнарда, мәйданнарда һәм проспектларда, юл читендәге юлларда, калган урамнарда - юлның өске өлешенә (машиналар йөрү өлешенең киңлегенә карап - урамның бер яки ике ягыннан) хәрәкәт ителә һәм валда формалаша.

Юл чатларында, җәмәгать транспорты тукталышларында, җәяүлеләр кичү урыннарында, яңгыр кабул итү коелары урнашкан урыннарда кар көртләре чистартыла: киселештә-чатның киңлегендә, җәмәгать транспортын көтү тукталышларында-утырту мәйданчыгы озынлыгында, җәяүлеләр кичүе урыннарында-кичү киңлеге, әмма 5 метрдан да ким булмаган, яңгыр кабул итү коелары урнашкан урыннарда-1,5 м. га кадәр.

Кар өеменең киңлеге 2 м дан артмаска тиеш;

96.4. Кар беренче чиратта күперләрдән һәм юлүткәргечләрдән, җәмәгать транспортының маршрут хәрәкәте булган тар урамнардан, пассажир транспорты тукталышларыннан һәм җәяүлеләр һәм транспорт чаралары туплану мөмкинлеге булган башка урыннардан алына;

96.5. Кар яуган вакытта юлларның юл өлешендә кар , кар эретү станцияләренә яки билгеләнгән тәртиптә килештерелгән махсус урыннарга, ул тәмамланган вакыттан алып алты сәгатьтән дә соңга калмыйча чыгарылырга тиеш.

96.6. юлларны җыештырганда тышкы яктырту баганаларын, терәк щитларын, идарә шкафларын һәм башка корылмаларны, агачларны, куакларны, шулай ук машиналар йөрү өлеше буйлап карны механикалаштырып җыештырганда яшел үсентеләрнең сакланышын тәэмин итәргә кирәк.

97. Экстремаль шартларда юлларны җыештыру өчен вәкаләтле орган юлларны җыештыру буенча чаралар комплексын күздә тоткан эшләрнең авария планын әзерләргә тиеш.

98. Рөхсәт ителми:

98.1. тротуарларга, юлларның һәм юлларның йөрү өлешенә кар, боз, квартал эчендәге юллардан, ишегалды территорияләреннән, предприятие, оешма

территорияләреннән, төзелеш мәйданчыкларыннан, сәүдә объектларыннан, шәхси йортлардан чистартылган юл йөрү өлешен җыештыручы зат белән килешү булмаганда гына аларны алга этәрергә яисә күчерергә;

98.2. Тротуарларда бозга каршы реагент буларак техник тоз һәм сыек хлор кальций кулланырга, җәмәгать транспортын көтү тукталышлары, паркларда, скверларда, ишегалларында һәм башка җәяүлеләр зоналарында һәм яшел утыртмалары булган территорияләрдә;

98.3.Пычранган ком-тоз кар катнашмаларын, газоннарга, чәчәклекләргә, куаклыкларга һәм башка яшел үсентеләргә роторлы ташлауны һәм күчерүне тормышка ашыру;

98.4. Билгеләнгән тәртиптә килештерелмәгән урыннарда кар чыгарырга һәм сакларга;

98.5. Кар өемнәрен формалаштыру:

1) күрү өчпочмагы зонасында бер дәрәҗәдә һәм тимер юл аша чыгу юлларының һәм урамнарның киселешендә;

2) транспорт киртәләре яисә югары бордюр белән җиһазландырылган юллар участокларында;

3) тротуарларда;

4) янәшәдәге территорияләргә (ишегалларына, квартал эчендәге машина юлларына һәм территорияләргә).

98.6. юлга автотранспорт тәгәрмәчләре белән грунт һәм пычрак чыгару;

98.7. Грунт, чүп-чар, чәчелмә төзелеш материаллары, җиңел тара, юлларның пычрануына юл куймый торган брезент яки башка материал белән агачларны ташырга, шулай ук төзелеш катнашмаларын һәм эремәләрен (шул исәптән цемент-комлы эремәне, известь, бетон катнашмаларын) юлга, тротуарга, юл кырыена яки юлга якын газ полосасына кою мөмкинлеген юкка чыгаручы чаралар күрмичә генә күчереп йөртергә.

Җыештыру, санитария хезмәте күрсәтү һәм кешеләр күпләп ял итү урыннарын төзекләндерү

99. Кешеләрнең ял итү һәм массакүләм булу урыннарына түбәндәгеләр керә:

1) мәйданнар, парклар, скверлар, бульварлар, яр буйлары, пляжлар, оештырылган ял урыннары;

2) актив ял итү һәм мавыктыргыч чаралар урыннары - стадионнар, уен комплекслары, ачык сәхнә мәйданчыклары һ.б.

3) сәүдә объектлары территорияләре (ваклап сату базарлары, сәүдә комплекслары, стационар булмаган вак ваклап сату челтәре объектлары комплекслары), җәмәгать туклануы, социаль-мәдәни билгеләнеш, көнкүреш хезмәте күрсәтү;

4) административ һәм иҗтимагый биналарга, учреждениеләргә якын территорияләр.

100. Гомуми файдаланудагы мәйданнарны, паркларны, скверларны, бульварларны, яр буен һәм башка территорияләрне җыештыру:

100.1.мәйданнарны, паркларны, скверларны, бульварларны, яр буен 23.00 дән 8.00 гә кадәр җыештырылырга тиеш. Көндез патрульле җыештыру калдыклар белән тулган чүплекләрне һәм чүп-чар җыю урыннарын чистарту эшләрен башкара;

100.2. Кышкы чорда паркларда, бакчаларда, скверларда, бульварларда, яр буйларында һәм башка ял итү зоналарында юлларны җыештырганда, химик реагентлары булмаган карны шушы максатлар өчен алдан билгеләнгән урыннарга, яшел утыртмаларны саклаган һәм кар суларын агызып чыгаруны тәэмин иткән очракта, вакытлыча карны саклау рөхсәт ителә.

101. Каты көнкүреш калдыкларын чыгару һәм урнаштыру буенча хезмәтләр күрсәтүгә шартнамә төземичә пляж ачу рөхсәт ителми.

102. Ваклап сату базарларын җыештыру һәм санитар карап тоту:

102.1. Ваклап сату базарларының (алга таба - базар) территорияләре төзекләндерелергә, бәдрәфләр, хуҗалык һәм контейнер мәйданчыклары, контейнерлар һәм урналар белән җиһазландырылырга, яңгыр һәм кар суларын агызу өчен каты өслекләре һәм авышлыклары булырга, шулай ук сууткәргеч һәм канализация булырга тиеш;

102.2. Базар һәм аның тирәсендәге территорияләрне төп җыештыру аны япканнан соң башкарыла. Көндез чүп-чар патрульле җыештыру каты көнкүреш калдыклары белән тутырылган чүп-чар җыештыру һәм чистарту эшләрен башкара;

елның җәйге чорында базар территориясендә мәҗбүри тәртиптә атна саен дымлы җыештыру башкарыла;

102.4. базар территориясе 40 кв. м. мәйданга бер чүп савытыннан чыгып урналар белән җиһазландырыла, өстәвенә, алар арасындагы ара линия буенча 10 метрдан артмаска тиеш;

103. Базар территориясендә һәм аның янәшәсендә урнашкан оешмаларның, сәүдә һәм көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләренең, киоскларның, сәүдә палаталарының һәм павильоннарның эшчәнлеге каты көнкүреш калдыкларын чыгару һәм урнаштыру буенча хезмәтләр күрсәтүгә шартнамә төземичә рөхсәт ителми.

104. Сәүдә объектларын һәм (яисә) җәмәгать туклануы объектларын җыю һәм санитар карап тоту:

104.1. Сәүдә объектларын һәм (яисә) җәмәгать туклануы һәм аңа якын территорияләрне тулысынча җыештыру тәүлегенә кимендә ике тапкыр (иртән һәм кич) гамәлгә ашырыла. Көндез патрульле җыештыру калдыклар белән тулган чүплекләрне һәм чүп-чар җыю урыннарын чистарту эшләрен башкара;

104.2. Сәүдә һәм (яисә) җәмәгать туклануы объектларына керү юлында бер үк формадагы һәм төстәге кимендә ике урна урнаштырыла;

Вакытлыча сәүдә итү урыннарында 10 м радиуста тирә-як территорияләрне җыештыралар. Газоннарда һәм тротуарларда тара һәм товарларны саклау рөхсәт ителми;

104.4. калдыкларны чыгару тәэмин ителә.

105. Башка сәүдә мәйданчыклары территорияләрен, стационар булмаган ваклап сату челтәре объектлары комплексларын, социаль-мәдәни билгеләнештәге территорияләрне җыештыру,аларны япканнан соң, елның җылы вакытында мәҗбүри рәвештә су сибеп башкарыла. Агымдагы җыештыру көн дәвамында башкарыла. Көн саен каты көнкүреш калдыкларын чыгару тәэмин ителә.

106. Кешеләрнең ял итү һәм массакүләм булу урыннарын төзекләндерү:

106.1. Кешеләрнең ял итү һәм массакүләм булу урыннарында төзекләндерү элементларының мәҗбүри исемлегенә катламның каты төрләрен (плитә яки асфальт рәвешендә), яшелләндерү, эскәмияләр, чүп-чар өчен кече контейнерлар, урам җиһазлары, яктырту җиһазлары, архитектура-декоратив яктырту җиһазлары, участокларны саклау элементлары (металл киртәләр, өслекнең махсус төрләре һ.б.) керә;

106.2. Кешеләрнең ял итү һәм массакүләм булу урыннарының барлык территорияләрендә, пляжлардан кала, каты өслекле яисә чәчелгән үләннәр яисә яшел үсентеләр булган үсемлекләр грунты булырга тиеш;

106.3. ял итү һәм кешеләр күпләп була торган территорияләрдә яшелләндерү участокларын чәчәк түтәлләре, газоннар, ялгыз, төркемле үсентеләр, вертикаль, күпкатлы, мобиль яшелләндерү формалары рәвешендә проектларга кирәк;

106.4. кешеләр күпләп ял итә торган урыннар бәдрәф бүлмәләре белән җиһазландырылган булырга тиеш, бәдрәфләр урнаштыру һәм аларны карап тотуга карата таләпләрне үтәү зарур;

106.5. пычранган саен, кешеләрнең ял итү яисә массакүләм булу урыннарында фонтаннар, буалар, елга ярлары чистартылырга тиеш;

106.6. Массакүләм чаралар уздырганда, аларны оештыручылар, аңа якын территорияләрне җыештыруны һәм бозылган төзекләндерү эшләрен торгызуны тәэмин итәләр. Чараны үткәрү урынын, аңа якын территорияләрне җыештыру һәм бозылган төзекләндерү эшләрен торгызу тәртибе чараны үткәрүгә билгеләнгән тәртиптә тиешле

рөхсәт алу стадиясендә билгеләнә.

107. Кешеләрнең ял итү һәм массакүләм булу урыннары территорияләрендә рөхсәт ителми:

107.1. моның өчен билгеләнмәгән урыннарда тараларны һәм сәүдә җиһазларын сакларга;

107.2. Территорияне җитештерү һәм куллану калдыклары белән пычратырга;

107.3. автотранспорт чараларын юарга һәм ремонтларга, эшкәртелгән ягулык-майлау сыеклыкларын агызырга;

107.4. автостоянкалар, гаражлар, аттракционнар уздырырга, билгеләнгән тәртипне бозып реклама конструкцияләре урнаштырырга;

107.5. табигый һәм ясалма яшелләндерү объектларын зарарларга;

107.6. Кече архитектура формаларын зарарларга һәм аларны билгеләнгән урыннан күчерергә;

107.7.өстәлләрдә һәм эскәмияләрнең аркаларында утырырга;

107.8. сыек азык-төлек калдыкларын, сатуратор җайланмаларыннан су, куас һәм сыра цистерналарыннан, тротуарларга, газоннарга һәм юлларга агызу;

107.9. автотранспорт чараларының түләүле стоянкаларын законсыз оештырырга;

107.10. Стационар булмаган объектларны үз белдеге белән урнаштырырга;

107.11. тротуарларның асфальт-бетон өслеген, янәшәдәге яшел зоналарның бөтенлеген һәм территорияләрне төзекләндерүнең башка элементларын бозарга;

107.12. территориядә сәүдә-суыткыч җайланмасы кую;

107.13 Халыктан каты көнкүреш калдыкларын җыю өчен билгеләнгән контейнерларга (бункерларга) калдыкларны контейнерларга (бункерларга) урнаштыруга шартнамә булмаса, каты көнкүреш калдыкларын идарәче оешмалар белән җыю өчен каты көнкүреш калдыкларын (бункерлар) җыярга;

107.14 Тимер-бетон блоклар, баганалар, коймалар, шлагбаумнар, корылмалар һәм башка җайланмалар кую юлы белән тротуарларны үз белдеге белән каплау;

107.15. товарны сәүдә объектыннан читтә чыгарырга;

107.16.учак ягу, шул исәптән ачык уттан файдалануны күздә тоткан чаралар үткәрү, мангаллар һәм ризыкны ачык ут ярдәмендә җылылык белән эшкәртү өчен башка җайланмалар куллану.

Күпфатирлы йортның йорт яны территориясен җыештыру, карап тоту һәм төзекләндерү

108. Йорт яны территориясен җыештыру:

108.1. җыештыру түбәндәге эзлеклелектә үткәрелергә тиеш: тротуарларны, җәяүлеләр өчен юлларны (бозлавык һәм тайгак чорда - ком), ә аннан соң ишегалды территорияләрен җыештыру;

кар яву вакытында башкарыла торган кар чистартудан тыш, җыештыру 8.00 сәгатькә кадәр башкарыла.

Көндезге вакытта машиналар тизлеге 4 км/сәг булганда җыештырырга рөхсәт ителә.

109. Җәйге җыештыру:

109.1 Йорт яны территорияләрен җәйге җыештыру: себерү, юу яки су сибү - махсус машиналар ярдәмендә - башлыча иртүк, иртәнге һәм соң, кичке сәгатьләрдә, башкарылырга тиеш;

109.2. Тротуар юуны бары тик ачык тротуарларда гына һәм биналардан урамның машина юлына таба юнәлештә генә башкарырга кирәк;

109.3. Көннең эссе вакытында тротуарларга су сибү кирәк кадәр башкарылырга тиеш, ләкин тәүлегенә кимендә ике тапкыр.

110. Кышкы җыештыру:

110.1. түбәләрдә туплана торган кар вакытында җиргә ташланырга һәм агынты полосага күчәргә, ә киң тротуарларда - валларга җыелырга тиеш;

110.2. Сугарулы кар тротуарлардан машина юлының алгы өлешенә, ә

ишегалларында - төзелеш урыннарына күчерелергә тиеш;

110.3. квартал эчендәге юллардан күчерелгән карны борт ташына параллель рәвештә урнашкан өемнәргә һәм валларга салырга яки юл буенда, кагыйдә буларак, роторлы кар чистарткычлар урнаштырырга кирәк;

110.4. киңлеге 6 м дан артык булган тротуарларда, газоннар белән урамнарның машиналар йөрү өлешеннән аерып, карны алга таба бетерү өчен, тротуар уртасына чыгарырга рөхсәт ителә;

110.5. карны вал һәм өемнәргә салу эшләре кар яву тәмамланганнан соң алты сәгатьтән дә соңга калмыйча тротуарларда, ә калган территорияләрдә 12 сәгатьтән дә соңга калмыйча төгәлләнергә тиеш;

110.6. Куллану калдыклары, ком-тоз катнашмалары һәм реагентлар тарафыннан пычранмаган, ишегалларында һәм квартал эчендәге юлларда, яшел утыртмаларны һәм кар катламын саклауны тәэмин итеп, яшелләндерелгән территориядә чиста кар туплау рөхсәт ителә;

110.7. Тротуарларны һәм квартал эчендәге машина юлларын кулдан җыештырганда кар тулысынча җыештырылырга тиеш. Камилләштерелгән япмалар булмаганда, карны хәрәкәт астына җыярга кирәк, аннары аны тыгызлау өчен кар катламын калдырырга кирәк;

110.8. тайгак барлыкка килгән очракта, ком-тоз катнашмасы белән юл катламнарын эшкәртү 0,2-0,3 кг/м нормасы буенча башкарылырга тиеш;

110.9. Бозны эшкәрткәннән соң, ачык грунтка, агачларга яки газоннарга эләгүгә юл куймыйча күчерелергә тиеш.

111. Яз җитүгә түбәндәгеләр гамәлгә ашырыла:

111.1. Язгы агым суларын нормаль чыгару өчен таләп ителә торган урыннарда су агып китүне тәэмин итү өчен канауларны юдырту һәм чистарту;

111.2. системалы рәвештә кар суын люкларга һәм яңгыр сулары челтәренең кабул итү коеларына кудырту;

111.3. Кар эрегәннән соң, калган кар һәм бозны чистарту.

112. Күпфатирлы йортның йорт яны территориясен карап тоту:

112.1. күпфатирлы йортның йорт яны территориясен (алга таба - йорт яны территориясе) карап тоту түбәндәгеләрне үз эченә ала:

1) даими җыештыру;

2) яңгыр кабул итү коеларын, дренажларын, люкларын һәм рәшәткәләрен ремонтлау һәм чистарту;

3) инженер челтәрләренең карау коеларына, янгын сүндерү су белән тәэмин итү чыганакларына (гидрантларга, сулыкларга һ.б.) каршылыксыз үтеп керүне тәэмин итү;

4) каты көнкүреш һәм эре габаритлы калдыкларны җыю һәм алып китү;

5) яшелләндерү һәм булган яшел утыртмаларны карау;

6) кече архитектура формаларын карап тоту, агымдагы һәм капиталь ремонтлау.

113. Барлык төр калдыклар контейнерлар һәм бункерларга җыелырга тиеш, алар су үткәрми торган өслекле контейнер мәйданчыкларында урнаштырыла, каты көнкүреш калдыкларын туплау нормалары нигезендә кирәкле күләмдә.

114. Күпфатирлы йортларда яшәүче гражданнар:

114.1. йорт яны территорияләрендә чисталык һәм тәртип саклый;

114.2. Каты көнкүреш һәм эре габаритлы калдыкларны махсус контейнерларга һәм йорт яны территорияләрендә урнашкан махсус мәйданчыкларга гына урнаштыралар.

115. Идарәче оешмалар түбәндәгеләрне тәэмин итә:

115.1. 08:00 сәгатькә кадәр йорт яны территорияләрен җыештыру һәм көн дәвамында - чисталыкны саклау;

115.2. Каты көнкүреш калдыклары өчен контейнерлар урнаштыру, ә канализациясе булмаган биналарда - моннан тыш, сыек көнкүреш калдыклары өчен җыентыклар урнаштыру;

расланган график нигезендә каты көнкүреш һәм эре габаритлы калдыкларны чыгару;

115.4. контейнерларны (бункерларны) һәм контейнер мәйданчыкларын, аларга

килү юлларын чиста һәм төзек хәлдә тоту;

115.5 Подъездларга керү юлларында чүп савытлары, эскәмияләр урнаштыру һәм аларны вакытында чистарту;

115.6. Территорияне сезонлы эксплуатацияләүгә әзерләү, шул исәптән суның агып чыгуын тәэмин итү өчен юыну һәм канау чистарту, кар суларының люкларга һәм коега даими рәвештә куылуы, кар эрегәннән соң территорияне чистарту һәм кирәкле башка эшләрне башкару;

115.7.тайгак участокларны ком-тоз һәм (яисә) махсус бозлавыкка каршы катнашмалар белән эшкәртү;

115.8. Яшел үсентеләрне һәм газларны саклау һәм квалификацияле карау;

115.9.Тышкы яктырту чараларын төзек хәлдә тоту һәм аларны караңгы төшү белән яндыру.

116. Йорт алды территориясендә түбәндәгеләр рөхсәт ителми:

116.1. Яфракны, калдыкларның һәм чүп-чарның теләсә нинди төрләрен яндырырга;

116.2. Хуҗалык мәйданчыгыннан читтә кием, келәм һәм башка предметларны эләргә;

116.3. контейнер мәйданчыкларына илтүче юлларны томаларга;

116.4. Урамнарның һәм юлларның, тротуарларның, газларның һәм яшел зоналарның юл өлешендә контейнерлар (бункерлар) билгеләргә;

116.5. йорт яны территорияләрен, шул исәптән шлагбаумнарны яки автоматик капкаларны, билгеләнгән тәртипне бозып, үз белдеге белән коймалар кую;

116.6. Үз белдеге белән ишегалды корылмалары төзергә;

116.7. йорт янындагы территорияне металл, көнкүреш һәм төзелеш калдыклары һәм материаллар, шлак, көл һәм җитештерү һәм куллану калдыклары белән капларга, тара тупларга һәм сакларга;

116.8 калдык сулар, калдыклар һәм чүп-чар ташларга;

116.9. Автотранспорт чараларын түләүле туктатуны оештырырга;

116.10. Тимер-бетон блоклар, баганалар, киртәләр, шлагбаумнар, объектлар, корылмалар һәм башка җайланмалар урнаштыру юлы белән квартал эчендәге юлларны үз белдеге белән ябарга;

116.11. Автомашиналар юу, ягулык һәм майлар агызуны башкарырга, тавыш сигналларын, тормозны һәм двигательләрне көйләргә;

116.12. кешеләр сәламәтлегенә һәм әйләнә-тирә мохиткә тискәре йогынты ясый торган теләсә нинди эшләр башкарырга;

116.13. Сәүдә һәм җәмәгать туклануының теләсә нинди предприятиеләрен, шул исәптән палаткаларны, киоскларны,ларекларны, мини-базарларны, павильоннарны, җәйге кафеларны, җитештерү объектларын, автомобильләрне, көнкүреш техникасын, аяк киемнәрен, шулай ук кунак бүлмәләреннән тыш, автостоянкаларны урнаштырырга;

116.14. йорт яны территориясенең эчке юллары буенча транспорт транзит хәрәкәтен гамәлгә ашырырга;

116.15.учак ягарга, шул исәптән ачык ут куллануны күздә тоткан чаралар уздырырга, мангаллар һәм ризыкны ачык ут ярдәмендә җылылык белән эшкәртү өчен башка җайланмалар кулланырга;

116.16. Әлеге территорияләрдә торгызу эшләрен мәҗбүри уздыру шарты белән кирәкле эшләрне башкару очракларыннан тыш, яшелләндерелгән территорияләрдә, балалар, спорт һәм хуҗалык мәйданчыкларында транспорт чараларын урнаштыру.

117. Йорт яны территорияләрен яшелләндерү:

117.1. Йорт яны территорияләрен яшелләндерү, яшел үсентеләрнең сакланышы әлеге кагыйдәләр таләпләре нигезендә идарәче оешмалар тарафыннан тәэмин ителә;

Йорт яны территориясен яшелләндергәндә торак йортларның стеналарыннан агачларның 5 м дан да ким булмавын исәпкә алырга кирәк. Зуррак агачлар өчен ара 5 м дан артык, куаклыклар өчен - 1,5 м булырга тиеш. Куаклыкларның биеклеге беренче каттагы тәрәзә уемының аскы почмагыннан артмаска тиеш.

118. Идарәче оешмалар түбәндәгеләрне тәэмин итә:

118.1. Яшел утыртмаларның сакланышын һәм бөтенлеген;

118.2. Җәй көннәрендә һәм коры көннәрдә газоннарга, чәчәклекләргә, агачларга һәм куакларга су сибү;

118.3.Аларда төзелеш материаллары, ком, чүп-чар, кар, боз һәм башка төзелешләрдән башка газоннарның сакланышы һәм бөтенлеге;

118.4. Яңа агач һәм куакларны утырту, юллар челтәрен үзгәртү һәм җиһазларны билгеләнгән тәртиптә килештерелгән проектлар буенча гына яңадан планлаштыру, агротехник шартларны үтәп урнаштыру;

118.5.яшелләндерелгән территорияне (яшелләндерү участокларын) саклау элементларын биеклеге 0,5 метрдан артмаган декоратив киртәләр рәвешендә урнаштыру яисә транспорт чаралары керүгә комачаулаучы 0,5 метрдан да артык булмаган биеклектәге баганалар урнаштыру, яисә куаклар утырту.

119. Йорт яны территориясен төзекләндерү:

119.1. Һәр йорт биләмәсенең территориясендә, кагыйдә буларак, түбәндәгеләр булырга тиеш:

1) кием-салым, келәм, йорт кирәк-яракларын киптерү өчен хуҗалык мәйданчыгы;

2) өлкәннәргә ял итү мәйданчыгы;

3) балалар өчен уен һәм спорт мәйданчыклары, балаларның җәйге һәм кышкы ялы өчен кече архитектура формаларын җиһазлау.

120. Хуҗалык мәйданчыгында кер киптерү җайланмасы, кием киптерү өчен элгечләр, комлы тартма, чүп савыты, эскәмияләр булырга тиеш. Мәйданны киртә белән әйләндереп алырга кирәк. Мәйданчыкларны, ял итү урыннары элементларын төзү һәм төзекләндерү билгеләнгән таләпләргә туры китереп башкарылырга тиеш.

121. Участок территориясенең зурлыгы мөмкинлек бирсә, участок чикләрендә этләр йөртү өчен мәйданчык урнаштырылырга мөмкин.

122. Йортларның подъездлары каршындагы мәйданчыклар, юл йөрү һәм җәяүлеләр өчен юллар каты өслекле булырга тиеш. Каты өслекләрне урнаштырганда кар һәм яңгыр суларын ирекле агу мөмкинлеге каралырга тиеш.

123. Торак йортларга төзелгән җәмәгать корылмалары йортның торак өлешеннән изоляцияләнгән керү юлларына ия булырга тиеш, шул ук вакытта персоналның автотранспортын кую ишегалды территориясеннән читтә булырга тиеш.

124. Торак йортның тәрәзәләре һәм фатирларга керү урыннары урнашкан ишегалды ягыннан җәмәгать билгеләнешендәге биналар өчен материалларны, продукцияне урнаштыру рөхсәт ителми. Тәрәзәләре булмаган торак йортларның, җир асты тоннельләреннән яки ябык дебаркадерлардан, юллар ягыннан йөкләнешне башкарырга кирәк.

125. Квартал эчендәге территорияләрдә транспорт чараларын урнаштыру кешеләрнең, шулай ук урып-җыю һәм махсус техниканың тоткарлыксыз хәрәкәтен тәэмин итәргә тиеш.

Шәхси торак төзелеше территорияләрен җыештыру

126. Торак йортлар хуҗалары көн саен җир участогын (шул исәптән кардан) һәм аның территориясен җыештыралар.

127. Шәхси торак төзелеше территориясендә түбәндәгеләр рөхсәт ителми:

127.1. карны этеп чыгарырга, чүп ташларга, шлак ташларга, йорт биләмәләре территориясенә сыек көнкүреш калдыкларын агызырга;

127.2. Ишегалды һәм аның янәшәсендәге территориядән чистартылган кар һәм бозны юлларның һәм юл йөрү юлларының юл өлешенә күчерергә.

V. Территорияне төзекләндерү элементларына таләпләр

128. Яңа төзекләндерү элементлары билгеләнгән тәртиптә килештерелгән проект (паспорт) нигезендә һәм аның нигезендә тулысынча урнаштырыла:

- аерым торучы күрсәткечләр;

- тышкы мәгълүмат чаралары;

- мобиль һәм вертикаль яшелләндерү, су җайланмалары, типлаштырылган муниципаль җиһазлар, коммуналь-көнкүреш җиһазлары рәвешендәге кече архитектура формалары;

- капиталь булмаган объектлар, шул исәптән индивидуаль башкаруда сезонлы объектлар һәм стационар булмаган сәүдә объектлары;

- биналарның, корылмаларның, шул исәптән, аерым витриналардан һәм керү төркемнәреннән тыш, архитектур яктырту;

- фасадларның төсләр чишелеше, шул исәптән декоратив-сәнгати бизәлеш рәвешендә;

- гомуми файдаланудагы, чикләнгән файдаланудагы территорияләрне комплекслы төзекләндерү;

- кондиционерларның тышкы блокларын комплекслы урнаштыру.

мәдәни мирас объектларын саклау зоналарында урнашкан территорияне төзекләндерү элементларына проект (паспорт) мәдәни мирас объектларын саклап калу, алардан файдалану, аларны популярлаштыру һәм дәүләт саклавы өлкәсендәге вәкаләтле органнар белән килештерелә.

Озын яисә даими файдаланудагы территорияне төзекләндерүнең стационар элементлары аларны кулдан күчерү мөмкинлеген булдырмас өчен ныгытылырга тиеш.

Төзекләндерү элементларында мәгълүмат Россия Федерациясе дәүләт теле һәм Татарстан Республикасы дәүләт телләре турындагы законнар таләпләрен үтәгән килеш урнаштырылырга тиеш.

Ике яки аннан да күбрәк тел кулланган очракта, текстлар эчтәлек һәм техник бизәлеш буенча тиңдәш булырга, тикшерелергә тиеш.

129. Төзекләндерү элементларының эчтәлеген, аларны торгызу һәм ремонтлау эшләрен дә кертеп, төзекләндерү элементлары хуҗалары гамәлгә ашыра.

Яшелләндерү

130. Яшел утыртмалар территорияне төзекләндерүнең мәҗбүри элементы булып тора.

Төзекләндерү эшләрен башкарганда гамәлдәге яшел утыртмаларны мөмкин кадәр күбрәк саклап калырга кирәк.

131. Авыл җирлеге территориясендә яшелләндерүнең ике төре кулланылырга мөмкин: стационар яшелләндерү - туфракка утырту һәм мобиль урыннарга үсемлекләрне махсус күчмә савытларга (контейнерлар, вазоннар һ.б.) утырту.

Стационар һәм мобиль яшелләндерүне рельефның табигый һәм ясалма элементларында, түбәләрендә (түбә яшелләндерү), фасадаларында (вертикаль яшелләндерү) архитектура-ландшафт объектлары (газоннар, бакчалар, чәчәк түтәлләре, куаклар һәм агачлар булган мәйданчыклар) төзү өчен файдаланалар.

132. Яшелләндерү объектларын карап тоту - ул яшел үсентеләрне һәм яшелләндерелгән территорияләрне төзекләндерү элементлары белән карау, зур булмаган деформацияләрне һәм күләмле корылмаларның конструктив элементларына зыян китерү, шулай ук җәйге һәм кышкы вакытта күчмә кече формаларны җыештыру.

133. яшелләндерү объектларында эшләр башкаруга таләпләр:

133.1. яшелләндерү объектлары янындагы төзелеш мәйданнарын оештырганда проектта билгеләнгән яшел үсентеләрнең бөтенлеген саклау буенча чаралар күрергә кирәк, агач кәүсәләрен саклау, куакларның сабакларын бәйләү, куакларның яраларын бәйләү, юл янында урнашкан туфрак кишәрлекләренә гравий салу юлы белән туфракны тыгызлауны кисәтү максатыннан чыгып саклана.;

133.2. Территорияне вертикаль планлаштыру, җир асты коммуникацияләрен салу, юлларны, машина юлларын һәм тротуарларны төзекләндерү яшелләндерү алдыннан тәмамланырга тиеш;

133.3. туфрак катламын бозу белән бәйле ремонт, төзелеш һәм башка эшләр башкарганда туфракның уңдырышлы катламын алырга һәм сакларга кирәк. Югарыда

күрсәтелгән эшләрне башкарганнан соң бозылган җир кишәрлекләрен һәм утыртмаларны торгызырга кирәк. Яңадан торгызу, эшләрне җитештерү проектында каралырга тиеш;

133.4. Яфрак һәм үләнне билгеләнгән тәртиптә туплау яисә юкка чыгару;

133.5. Биеклеге 0,5 м дан артмаган декоратив киртәләр рәвешендә яшелләндерү объектын саклау элементларын урнаштыру яки транспорт чаралары узарга комачаулаучы 0,5 м биеклектәге баганалар урнаштыру.

134. Яшел утыртмаларның хуҗалары:

134.1. Яшел утыртмаларны саклауны һәм квалификацияле карауны тәэмин итәләр;

134.2.елның җәй көннәрендә коры көннәрдә газоннар, чәчәк түтәлләре, агач һәм куакларга су сибүне тәэмин итә;

134.3. газоннарның сакланышын һәм бөтенлеген тәэмин итәләр;

134.4. Агачларны һәм куакларны утырту, шулай ук юллар, мәйданчыклар, газоннар челтәрләрен планлаштыруны билгеләнгән тәртиптә килештерелгән проектлар буенча гына үзгәртәләр;

134.5. яшелләндерү объектларында сулыклар булса, аларны чиста тоталар һәм кимендә 10 елга бер тапкыр чистарталар.

135. Яшелләндерелгән территорияләрдә түбәндәгеләр рөхсәт ителми:

135.1. Төзелешләр, аларның эшләвен һәм хезмәт күрсәтүен тәэмин итү өчен билгеләнгән төзелешләрдән тыш, урнаштырырга;

135.2. Үз белдеге белән агач һәм куакларны утыртырга, газоннарны һәм чәчәкләрне юкка чыгарырга;

135.3. бакчалар, скверлар, мемориаль зоналар газоннарында, гомуми кулланылыштагы яшелләндерү объектлары булган бульварларда ял итү һәм уеннар өчен хәрәкәт итәргә, урнашырга;

135.4. яшелләндерү объектларында, моның өчен махсус билгеләнгән урыннардан тыш, чаңгы һәм чаналарда шуу;

135.5. Агачларга һәм башка яшел утыртмаларга гамак, таган, турник, киптерү өчен бау тагарга, агачларга тышкы реклама һәм мәгълүмат чараларын, күрсәткечләрне, афишаларны, игълан материалларны, агитация материалларын, юл хәрәкәтендә катнашучыларны мәгълүмати тәэмин итү чараларын, баганалардан, коймалардан, реклама калканнарыннан, электр чыбыкларыннан, лампалардан, чәнечкеле коймалар эләргә һәм беркетергә;

135.6. Тышкы реклама һәм мәгълүмат чараларын, күрсәткечләрне (бирелгән рөхсәттән, паспорттан башка), агитация материалларын, техник конструкцияләрне, юл хәрәкәте катнашучыларын мәгълүмати тәэмин итү чараларын урнаштырырга;

135.7. стационар булмаган объектларны, шулай ук юл сервисы объектларын билгеләргә, шул исәптән, ел вакытына бәйсез рәвештә, автостоянкалар һәм парковкалар урнаштырырга;

135.8. төзелеш һәм башка материаллар, калдыклар, чүп-чар, бозлавыкка каршы материаллар һәм башка зарарлы матдәләр, шулай ук ком һәм бозлавыкка каршы реагентлар белән пычратылган кар, боз өю;

яшелчә бакчалары өчен казу эшләрен башкарырга;

135.10. Йорт хайваннарын газоннарда һәм чәчәклекләрдә йөртергә;

135.11. Үсентеләргә кар эләгүне булдырмый торган махсус җайланмалардан башка ротор кар чистарту машиналарын куллану;

135.12. Яфракларны, үләнне, ботакларны яндырырга, шулай ук аларны лотокларга һәм башка суүткәргеч җайланмаларга кертергә;

135.13. катнашманы һәм чүпне газоннарга ташларга;

135.14.учак ягарга, шул исәптән ачык ут куллануны күздә тоткан чаралар уздырырга, мангаллар һәм ризыкны ачык ут ярдәмендә җылылык белән эшкәртү өчен башка җайланмалар кулланырга;

135.15 Сок, сумала чыгару өчен агачларны кисәргә, аларга башка механик зарарланулар ясарга;

135.16. җитештерү һәм куллану калдыкларыннан, шул исәптән автомобиль

покрышкаларыннан, территорияне төзекләндерү, авыл җирлеге территориясендә клумб оештыру өчен файдаланырга;

135.17. күпьеллык чәчәкләр биләгән җир кишәрлекләреннән карны чыгарырга, шулай ук кардан суыкка чыдам үсемлекләр утырту белән шөгыльләнүче участокларны кардан ачарга;

135.18, санитария таләпләре югары булган урыннардан тыш, агач кәүсәләрен агартырга (чүп контейнерларына, җәмәгать бәдрәфләренә һ.б.);

135.19 яшелләндерелгән территорияләрдә урнашкан скульптураларны, эскәмияләрне, коймаларны, урналарны, балалар һәм спорт җиһазларын бозарга;

135.21. Урман паркларының, паркларның, бакчаларның, бульварларның яшелләндерелгән территорияләрендә, әлеге территорияләрдә торгызу эшләрен мәҗбүри уздыру шарты белән кирәкле эшләрне башкару очракларыннан тыш, транспорт чараларын урнаштыру;

135.22. транспорт чараларын, шул исәптән комплектланган (төзек булмаган), яшелләндерелгән территорияләрдә дәвалау, балалар уку-укыту һәм фәнни учреждениеләр, сәнәгать предприятиеләре, спорт комплекслары һәм торак кварталларда, ел фасылына карамастан, урнаштырырга.

Коймалар

136. Коймалар урнаштыру төзекләндерү өчен өстәмә элемент булып тора.

137. Коймалар бер-берсеннән аерыла:

1) билгеләү (декоратив, яклау, аларның ярашуы);

2) биеклеге (түбән - 1,0 м га кадәр, уртача - 1,1-1,7 м, югары - 1,8-3,0 м);

3) материалның төре (металл, тимер-бетон һ.б.);

4) күз карашы өчен ачыклык дәрәҗәсе;

5) стационар дәрәҗәсе (даими, вакытлыча, күчмә) һәм башка киртәләр.

Коймаларны проектлау аларның урнашу урыннарына һәм билгеләнешенә карап, гамәлдәге дәүләт стандартлары, сертификацияләнгән эшләнмәләр каталогларына, индивидуаль проектлау проектларына карап башкарыла.

138. Мәдәни мирас объектлары территорияләрен төзү әлеге территорияләр өчен билгеләнгән шәһәр төзелеше регламентлары нигезендә башкарылырга тиеш.

Иҗтимагый, торак, рекреацион билгеләнештәге территорияләрдә тимер-бетон коймаларны проектлау рөхсәт ителми.

Сәнәгать, махсус территорияләрне ачу декоратив тимер-бетон панельләрдән башкарылырга мөмкин.

Коймаларның урта һәм югары төрләрен проектлаганда җир асты корылмалары белән кисешү урыннарында ремонт яки төзелеш эшләре башкарырга мөмкинлек бирә торган коймалар конструкцияләре каралган.

Агачлар интенсив җәяүлеләр хәрәкәте зонасында яки төзелеш һәм реконструкция эшләре башкару зоналарында үскән очракта, яклауның башка төрләре булмаганда, 0,9 м һәм аннан да күбрәк, 0,8 м диаметрлы һәм аннан да күбрәк яшенә, агач токымнарына һәм башка характеристикаларга бәйле саклык киртәләрен күздә тотарга кирәк.

Җир өслеген ябу

139. Җир өслеген ябуны авыл җирлеге территориясендә имин һәм уңайлы хәрәкәт итү шартлары тәэмин итә, шулай ук барлыкка килгән авыл җирлегендә төзелешнең архитектур йөзен формалаштыра.

Төзекләндерү максатларында түбәндәге төр өслекләр билгеләнде:

1) каты (капиталь) өслекләр - монолит яисә җыелма өслекләр, шул исәптән асфальт-бетоннан, цементлы бетоннан, табигый таштан башкарыла;

2) табигый хәлдәге йомшак (капиталь булмаган) капламалар - табигый яки ясалма

материаллардан (шул исәптән ком, вак таш, гранитлы чәчүлекләр, керамзит, резин) эшләнгән, коры катнашмалар, тыгызланган яки ныгытылган материаллар белән ныгытылган капламалар.;

3) газон капламнары - үлән катламын әзерләү һәм утыртуның махсус технологияләре буенча башкарыла торган капламалар;

4) катнаш өслекләр - өслекләрнең үрелмәләрен тәшкил итүче өслекләр (рәшәткә плитәсе яисә газон рәшәткәсе яисә йомшак өслек).

140. Каплау төрләрен сайлауны аларның максатчан билгеләнеше нигезендә башкарырга кирәк:

1) каты - мөмкин булган йөкләнешләрне, сыйфатны һәм хәрәкәт составын, проектлау вакытына гамәлдә булган янгынга каршы таләпләрне исәпкә алып;

2) йомшак - территорияләрнең аерым төрләрен (шул исәптән балалар, спорт мәйданчыкларын, этләрне йөртү өчен мәйданчыкларны, урамда йөрү юлларын) төзекләндергәндә аларның үзенчәлекләрен исәпкә алып;

3) газон һәм катнаш (иң экологик) күрсәткечләр.

Каты өслекнең каты төрләре коры халәттә коэффициенты белән - 0,6, юешлектә- 0,4 коэффициенты белән өслеккә ия булырга тиеш.

Кафель, җәяүлеләр коммуникацияләре территориясендә, җир өсте һәм җир асты кичүләрендә, керү төркемнәре баскычларында һәм мәйданчыкларында ясалма һәм табигый таштан ясалма яки изоляцияләнгән плитәләрне куллану рөхсәт ителми.

141. Кулланыла торган катламның колористик чишелеше формалаша торган мохитнең төсләр чишелешен исәпкә алынырга тиеш.

Баскычлар, пандуслар

142. Җәяүлеләр коммуникацияләреннән 60тан артык промилле баскычлар урнаштыруны күздә тотарга кирәк.

Сәламәтлек саклау учреждениеләре һәм башка күпләп йөри торган объектлар, инвалидлар һәм картлар йортлары, баскычлар урнашкан урыннарда төп җәяүлеләр коммуникацияләрендә 50дән артык промилле, һичшиксез, аларны пандус белән озатып барырга кирәк.

бордюр пандусының авышлыгы 1:12 кабул ителә.

Баскычларның беренче баскычларын төшкәндә һәм күтәрелгәндә, ачык төстәге капма-каршы төстәге сызыклар белән аерып күрсәтергә кирәк.

Бер марш чикләрендә тышкы баскычларның барлык баскычлары да баскычларның киңлеге һәм биеклеге буенча бертөрле итеп билгеләнә.

Киртәләү пандусы булмаган очракта 75 мм биеклектәге киртәләү бортигын күздә тотарга кирәк.

Пандусның башында һәм ахырында юлның горизонталь участоклары әйләнә-тирәдәге өслекләрдән текстура һәм төс белән аерылып тора.

Баскычның яки пандусның ике ягы буенча 800-920 мм түгәрәк яки турыпочмаклы кисештәге тоткычлар каралган.

Мәйданчыклар

143. Авыл җирлеге территориясендә түбәндәге мәйданчыклар урнашкан: балаларның уеннары, өлкәннәрнең ялы, спорт белән шөгыльләнү, чүп-чар җыю чарасын урнаштыру, этләрне йөртү, автомобильләр кую урыннары.

Теркәлгән мәдәни мирас ядкарьләренең һәм махсус сакланылучы табигать территорияләренең саклау зоналары чикләрендә мәйданчыклар урнаштыру истәлекләрне саклау, табигатьтән файдалану һәм әйләнә-тирә мохитне саклау вәкаләтле органнары белән килештерергә тәкъдим ителә.

Йорт тирәсендәге территорияләр, кагыйдә буларак, балалар өчен уен һәм спорт мәйданчыклары белән тәэмин ителергә тиеш. Мәйданчыклар төзек һәм җәрәхәтләнү куркынычсыз инвентарь белән тәэмин ителергә тиеш.

Балалар мәйданчыклары

144. Балалар мәйданчыклары төрле яшь төркемнәре өчен аерым мәйданчыклар рәвешендә яисә яшь төре буенча зоналаштырылган комплекслы уен мәйданчыклары буларак оештырыла.

Балалар мәйданчыгында территорияне төзекләндерү элементларының мәҗбүри исемлегенә түбәндәгеләр керә: өслекнең йомшак төрләре, мәйданчыкның газон белән тоташу элементлары, яшелләндерү, уен җиһазлары, эскәмия һәм урналар, яктырту җиһазлары.

Торак йортлар һәм җәмәгать биналары тәрәзәләреннән мәктәпкәчә яшьтәге балалар мәйданчыклары чикләренә кадәр ераклык - 10 метрдан, кече һәм урта мәктәп яшендәге балалар мәйданчыклары - 20 метрдан кимрәк, комплекслы уен мәйданчыклары 40 метрдан да ким булмаска, спорт-уен комплекслары - 100 метрдан да ким булмаска тиеш.

Балалар уен мәйданчыклары контейнер мәйданчыкларыннан кимендә 20 метр ераклыкта урнашырга тиеш.

145. Балалар мәйданчыклары түбәндәгеләргә ия булырга тиеш:

145.1. җәйге чорда тигезсезлекләр ком сибелгән өслек планировкасы булырга;

145.2. даими рәвештә себерелергә һәм иртәнге вакытта чылатылырга;

145.3. буялырга, мәйданчыкта коймаларның һәм корылмаларның буялуын елга кимендә бер мәртәбә башкарырга, ә ремонтлауны - кирәк булган саен;

145.4.Транзит җәяүлеләр хәрәкәтеннән, машина юлларыннан, борылыш мәйданчыкларыннан, стоянкалардан, калдыклар өчен контейнерлар урнаштыру өчен мәйданчыклардан, автотранспорт чараларын даими һәм вакытлы саклау участокларыннан изоляцияләнергә.

Травматизмны булдырмас өчен, мәйданчык территориясендә чыккан тамырлар яки түбән ботаклар, җир өслегендә урнашкан иске, киселгән җиһаз калдыклары (стойкалар, фундаментлар) булу рөхсәт ителми (кагыйдә буларак, турникларда һәм атынгычларда).

Янындагы территорияләрне реконструкцияләгәндә балалар мәйданчыклары территориясендә эшләр алып бару һәм төзелеш материалларын туплау рөхсәт ителми.

Яктырту җиһазлары, кагыйдә буларак, мәйданчык урнашкан территорияне яктырту режимында эшләргә тиеш.

Яктырту җайланмаларын 2,5 м дан да ким булмаган биеклектә урнаштыру рөхсәт ителми.

Уен җиһазларын урнаштыру норматив куркынычсызлык параметрларын исәпкә алып башкарылырга тиеш.

146. Балалар мәйданчыкларын карап тоткан өчен җаваплылык һәм аларда куркынычсызлыкны тәэмин итү аларны эксплуатацияләүче затларга йөкләнә.

Спорт мәйданчыклары

147. Спорт мәйданчыклары халыкның барлык яшь төркемнәре физкультура һәм спорт белән шөгыльләнү өчен билгеләнгән.

Спорт мәйданчыгында территорияне төзекләндерү элементларының мәҗбүри исемлегенә түбәндәгеләр керә: өслекнең йомшак яисә газон төрләре (җәйге чорда), спорт җиһазлары.

Спорт мәйданчыклары яшелләндерелә һәм сетка койма белән әйләндереп алына. Яшеллек мәйданчык периметры буйлап урнаштырыла, вертикаль яшелләндерү кулланырга мөмкин. Койманың биеклеге 2,5-3 м, мәйданчыкларның бер-берсенә терәлгән урыннарында биеклеге 1,2 м.

Спорт җиһазлары спорт, физкультура мәйданчыкларында яки махсус җиһазландырылган җәяүлеләр коммуникацияләрендә (сәламәтлек сукмакларында)

рекреацияләр составында урнаштырыла. Махсус физкультура снарядлары һәм тренажерлар рәвешендәге спорт җиһазлары завод тарафыннан җитештерелгән, шулай ук махсус эшкәртелгән өслектәге бүрәнәләрдән һәм борыслардан эшләнгән булырга мөмкин.

Урнаштырганда сертификацияләнгән җиһазлар каталогларына таянып эш итәргә кирәк.

Ял итү мәйданчыклары

148. Торак төзелеше территориясендә өлкән яшьтәге халыкның ял итү һәм өстәл уеннары өчен билгеләнгән ял мәйданчыкларын оештыру мөмкин. Торак йортлар тәрәзәләреннән алып тын ял итү мәйданчыклары чикләренә кадәр ара 10 метрдан да ким булмаска тиеш, шау-шулы өстәл уеннары мәйданчыклары - 25 метрдан да ким булмаска тиеш.

Ял мәйданчыгында төзекләндерү элементларының мәҗбүри исемлеге гадәттә түбәндәгеләрне үз эченә ала: каты өслек төрләре, мәйдан өслеген газон белән бәйләү элементлары, яшелләндерү, ял өчен эскәмияләр һәм өстәлләр, чүп савытлары (кимендә һәр скамьяның бер өлешендә), яктырту җиһазлары.

Мәйданчыкны каплау плитка куәте рәвешендә проектларга киңәш ителә. Ял мәйданчыкларын һәм балалар мәйданчыкларын берләштергәндә, балалар уеннары зонасында өслекнең каты төрләрен урнаштырырга киңәш ителми.

Парклар территорияләрендә чирәмдәге ял мәйданчыклары оештырылырга мөмкин.

Тышкы реклама һәм мәгълүмат чаралары

149. Тышкы реклама һәм мәгълүмат урнаштыру чаралары.

149.1. Тышкы реклама һәм мәгълүмат урнаштыру чаралары техник яктан төзек һәм эстетик яктан каралган булырга тиеш.

Гамәлдәге такталардан һәм режимлы табличкалардан тыш, тышкы мәгълүмат чаралары вәкаләтле орган белән килештерелгән паспорт нигезендә һәм аның белән тулысынча яраштырып урнаштырыла һәм файдаланыла.

Тышкы реклама һәм мәгълүмат урнаштыру чаралары хуҗалары аларны тиешенчә тәэмин итә, тышкы реклама һәм мәгълүмат чаралары урнаштыру урыннарын ремонтлау һәм җыештыруны үз вакытында җитештерә.

Реклама яки мәгълүмати хәбәрләр урнаштырмыйча тышкы реклама һәм мәгълүмат урнаштыру чараларын урнаштыру һәм эксплуатацияләү, мәгълүмат кырын зарарлау, шулай ук тышкы реклама чараларын һәм полиэтилен пленка һәм башка материаллар белән мәгълүматны ябыштыру рөхсәт ителми.

Реклама яки мәгълүмат конструкциясе хуҗасы территорияне төзекләндерү һәм (яки) фасадның тышкы кыяфәтен монтаждан соң (демонтаждан) өч тәүлек дәвамында торгыза.

Тышкы реклама һәм мәгълүмат урнаштыру чаралары, аларда фундамент блогы булганда, фундамент блогы белән бергә демонтацияләнергә тиеш.

Тышкы реклама һәм мәгълүмат чараларын беркеткәндә объектлар корылмаларына зыян китерү, шулай ук аларның бөтенлеген, ныклыгын һәм тотрыклылыгын киметү рөхсәт ителми.

149.2. Тышкы мәгълүматны урнаштыру чаралары түбәндәге төрләрдә булырга мөмкин:

- стена конструкциясе;
- декоратив панно;

консол конструкциясе;

түбә конструкциясе;

витрина конструкциясе;

учреждение тактасы;
- режимлы табличка;
- модульле конструкция;
- калкан конструкциясе;
- флаглар композициясе;
- Махсуслаштырылган конструкция.

149.3. Тышкы мәгълүматны урнаштыру чараларына гомуми таләпләр.

149.3.1. Тышкы мәгълүматны урнаштыру чараларын проектлау, әзерләү һәм урнаштыру төзелеш нормалары һәм кагыйдәләре, Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектлары (тарих һәм мәдәният ядкарьләре) турында Россия Федерациясе законнары таләпләре, аларны саклау һәм куллану таләпләре нигезендә гамәлгә ашырылырга тиеш.

149.3.2. Тышкы мәгълүмат чаралары типовой һәм индивидуаль башкаруда урнаштырылырга мөмкин.

149.3.3. Тышкы мәгълүмат чараларын урнаштыру рөхсәт ителми:

1) күпфатирлы торак йортлар фасадларында:

- торак биналар чикләрендә, беренче һәм икенче катлар арасында урнашкан конструкцияләрдән тыш, торак булмаган бина биләгән урында;

- торак йортның үз чикләреннән иң күбе 1,5 метрдан артмаган һәм мәгълүмат конструкциясен урнаштыручы зат били торган габаритларында урнашкан торак булмаган биналарның чикләреннән тыш, беренче һәм икенче катлар арасында урнашкан конструкцияләрдән тыш, торак булмаган бина биләгән урында;

- әлеге кагыйдәләрдә каралган очраклардан тыш, тәрәзә һәм ишек уемнарының, шулай ук витраж һәм витриналарның, шул исәптән төзелгән-кушып төзелгән биналарның тулысынча яисә өлешчә ябылуы рәвешендә;

- киртәләүче конструкцияләрдә, балконнарда, әгәр дә керү төркеменең проект тәкъдиме белән каралмаган булса;

- бер керү юлы булганда, бер конструкциядән артыграк;

2) торак булмаган билгеләнештәге биналар фасадларында:

- биш каттан артык биеклектәге биналарда вертикаль консоль конструкцияләр;

- әлеге кагыйдәләрдә каралган очраклардан тыш, икенче кат тәрәзәләренең аскы дәрәҗәсеннән югарырак;

3) керү төркемнәренең фризларында, козырекларында:

- бер керү юлы булганда, бер конструкциядән артыграк;

- бер керү урыны булган керү төркеме фризында урнаштырыла торган яктылык тартмалары, фон конструкцияләре рәвешендә;

- фон конструкцияләрен, ут тартмаларын, динамик конструкцияләрне, витрина һәм консоль конструкцияләрне, декоратив панноларны исәпкә алмаганда;

- җемелдәвек яктылыктан файдаланып;

- архитектур фон белән ярашмый торган капма-каршы һәм төсләргә бай контраста;

4) мондый объект проектында каралмаган административ-офис, сәүдә, мәдәни-күңел ачу, гомуми мәйданы 400 кв.м булган спорт объектларында;

5) индивидуаль яисә күпфатирлы торак йортлар территориясендә аерым торучы конструкцияләр рәвешендә;

6) витриналар, тәрәзәләр, арка, архитектура детальләре һәм декоратив-сәнгати бизәлеш, биналарда суперграфика, әлеге кагыйдәләрдә каралган очраклардан тыш;

7) фасадның архитектура үзенчәлекләрен исәпкә алмыйча. Биналар фасадларында тышкы мәгълүмат чараларын урнаштыру вариантлары әлеге кагыйдәләргә кушымта белән билгеләнә;

8) эркерларда, колонналарда, пилястраларда, балконнарда;

9) мемориаль такталардан 2,0 м ераклыкта;

10) адреслы атрибутиканы каплый торган (урам исемнәре һәм йорт номерлары күрсәткечләре);

11) 2 каттан артык биеклектәге биналарның аулак урыннарында;

12) декоратив паннодан, модульле конструкцияләрдән, шулай ук банк

операцияләрен гамәлгә ашыручы оешмалар өчен автозаправка станцияләрендә күләмкиңлек композицияләре рәвешендәге конструкцияләрдән тыш, алмаш мәгълүмат белән;

13) мәгълүматның гомуми мәйданының 10% тан артыгын «Кулланучылар хокукларын яклау турында» Федераль законның 9 статьясы нигезендә мәҗбүри булмаган мәгълүматка (фирма исеме (исеме), аның урнашкан урыны (адресы) һәм аның эш режимы турында мәгълүмат), ә атап әйткәндә, товарларның һәм хезмәт күрсәтүләрнең юнәлешләрен, аренда турындагы мәгълүматны, биналарны сатуны, модульле конструкцияләр, шулай ук калкан һәм витрин конструкцияләр рәвешендәге вывескаларны күрсәтеп;

14) текстлы мәгълүматтан башка сурәтләр генә булган;

15) фасадның архитектур фоны белән төсләре буенча туры килмәүчеләр;

16) яктыртуның ачык ысулын кулланып;

17) флаглы композицияләрдән тыш, тукыма материаллары әзерләүдә, шулай ук 6,0 м озынлыктагы яктылык тартмалары рәвешендәге әзер конструкцияләр кулланып;

18) мәгълүмат конструкциясенең бер төрен кулланып, мәгълүматны кабатлаучы, моңа түбәндәгеләр керми:

- Россия Федерациясе дәүләт теле һәм Татарстан Республикасы дәүләт телләре турындагы законнар таләпләрен үтәү нигезендә башкарылган мәгълүмат;

- берничә урам киселешендә яисә ике урам арасындагы территориядә урнашкан бинаның һәр фасадында урнаштырылган мәгълүмат;

- автозаправка станцияләре фасадларында урнаштырыла торган мәгълүмат;

19) кабартылган конструкцияләр, штендерлар рәвешендә;

20) түбәнең (парапетның, фризның) өске тамгасыннан югарырак төзелгән-кушып төзелгән биналарның (тамбурларны да кертеп);

21) җемелдәп торучы яктылыктан файдаланып;

22) телефон номерлары, сайтлар, электрон почта адреслары күрсәтелгән.

149.3.4. Бинаның фасады үзгәргәндә тышкы мәгълүмат чаралары түбәндәге очракларда күрсәтелергә тиеш:

- фасадның тышкы кыяфәтен үзгәртү белән бәйле бинаның катларын арттыру;

- фасадның тышкы үзгәрешләренә бәйле катның биеклеген арттыру яисә киметү;

- фасадның суперграфикны күздә тоткан төсләр чишелеше үзгәрүе;

- фасадта проем габаритларын арттыру;

- төзелеш мәйданын арттыру, төзелгән-кушып төзелгән объектларны (капиталь, капиталь булмаган объектларны) оештыру;

- фасадның архитектур үзенчәлекләрен үзгәртү, шул исәптән архитектура детальләрен урнаштыру, декоратив-сәнгати бизәлеш, керү төркемнәрендәге козырекларны урнаштыру.

149.4. Тышкы мәгълүмат урнаштыру чараларының аерым төрләренә таләпләр.

149.4.1. Дивар конструкциясе - диварларның тышкы өслегендә, фризлар, козыреклар, фронтоннар биналарында, керү яки тәрәзә (витриналар) өстендәге стационар булмаган сәүдә объектларында, диварлар өслегеннән 0,2 м ераклыгында, фонсыз конструкция рәвешендә, беркетү элементларыннан торган яктылык тартмасы рәвешендә, текстлы мәгълүмат элементлары, декоратив элементлар һәм (яисә) билгеләр булган мәгълүмати кыр яки стена өслегенә турыдан-туры төшерелгән сурәтләр булган мәгълүмат рәвешендә урнаштырыла торган мәгълүмат конструкциясе.

Дивар конструкцияләрен урнаштыру рөхсәт ителми:

1) бинаның катлары тәрәзәләре арасында, стационар булмаган сәүдә объекты арасында 2/3 артык биеклектә;

2) бинаның катлары тәрәзәләре, стационар булмаган сәүдә объекты арасында арка тәрәзәләре 1/2 артык биеклектә;

3) текстлы мәгълүматның биеклеге фриз биеклегеннән 2/3 артык (шул исәптән төзелгән-кушып төзелгән биналар);

4) бер катлы биналарда (шул исәптән төзелгән-кушып төзелгән биналарда) фризның биеклеге яисә биеклеге, керү төркемнәре, ут тартмалары, фризда урнаштырыла торган фонлы конструкцияләр рәвешендәге стационар булмаган сәүдә объектлары;

5) бинаның фронтон биеклегеннән 1/2 артык биеклеге, стационар булмаган сәүдә объекты;

6) козырегында 0,5 м биеклектә;

7) фасад озынлыгыннан 70%тан артык озынлыкта

8) 0,5 м биеклектәге беренче кат чикләрендә, проемнар һәм биеклек арасында 1,5 м дан артык, почмак участокларында 50% тан артык стена озынлыгы;

9) конструкциянең әлеге кагыйдәләре белән билгеләнгән озынлыгының 50% тан артыграгы озынлыкта башка телләрдә мәгълүмат кулланганда.;

10) төрле телләрдә язуларның тиңдәшсез зурлыкларын һәм шрифтларын кулланып;

11) беренче, цоколь яки подвал катларының тышкы диварлары өслегендә урнаштырганда, җир дәрәҗәсеннән 0,6 м га кадәр түбәнрәк;

12) проемнар булган очракта, тоташ пыяла, фриз, фронтон булмаган очракта икенче каттан югарырак, моңа конструкцияне урнаштыру күздә тотыла торган тәрәзә уемының биеклеге ике биеклектән арткан очраклар керми;

13) икенче каттан югарырак тоташ пыялалауда урнашканда бер конструкция күләмендә;

14) биналарның төп һәм ян фасадларында фонлы конструкцияләр һәм яктылык тартмалары, урамга чыга торган стационар булмаган сәүдә объектлары (бу урамнарның алгы төзелешен формалаштыручы) рәвешендә;

15) әлеге кагыйдәләрдә каралган очраклардан тыш, бер-берсе өстендәге фонлы конструкцияләр һәм яктылык тартмалары рәвешендә;

16) өслеге бинаның параллель булмаган стенасы, стационар булмаган сәүдә объекты, керү төркеме, козыреклары урнашкан фризда фон конструкцияләре һәм яктылык тартмалары рәвешендә;

17) бинада фонлы конструкцияләр фоны төсен, фриз төсеннән аерылып торган стационар булмаган сәүдә объектын кулланып;

18) беренче каттагы яисә беренче каттагы проемнар арасында урнашканда фон конструкцияләре һәм яктылык тартмалары рәвешендә;

алмаштырылган мәгълүмат белән;

20) бинаның фасадларында стенага турыдан-туры ясалган сурәт белән, алар дивар конструкцияләрнең башка төрләрен куллануны күздә тота;

21) мәгълүмат тапшыруның динамик ысулыннан файдаланып;

22) фронтонда, өске каттагы фризда конструкцияне рөхсәт (килештерү) нигезендә билгеләнгән, конструкцияне урнаштыру урыны өстендә урнаштырылган түбә конструкциясе булганда, аның гамәлдә булу срогы тәмамланган, моңа бердәм мәгълүмати эчтәлекле түбә конструкциясе белән берләштерелгән түбә конструкциясеннән тыш (бер эшчәнлек турында гомуми мәгълүмат);

23) мәдәни мирас объектларында 0,5 метрдан артык биеклектә;

24) бинаның стенасы яссылыгын, карниз дәрәҗәсеннән алып скат түбә очына кадәр 3,0 м дан да ким булмаган биеклектә стационар булмаган сәүдә объекты биеклегеннән югарырак;

25) бер конструкция күләмендә түбә яссылыгын бинаның диварыннан, стационар булмаган сәүдә объектыннан аеручы карниз дәрәҗәсеннән югарырак;

26) вертикаль тәртиптә:

- бинада биш каттан түбән урнашканда;
- яктылык тартмалары һәм фон конструкцияләре рәвешендә;
- бинада бердән артык;
- киңлеге 3 метрдан да ким булмаган киңлектә;
- биеклеге 3 м дан да кимрәк;

ике һәм аннан да күбрәк багана;

- түбә конструкциясе булганда;
- гомуми исемен чагылдырмый торган бина, корылма;

27) бинаның, корылмаларның, шул исәптән капиталь булмаган, гомуми мәйданы 400,0 кв.м. фасады (фриз, фронтон) төгәлләнгәндә бердән артык (бер катлы биналардан гайре, бинаның, корылмаларның гомуми исемен чагылдырмый;

28) цоколь һәм подвал катының тышкы диварлары чикләрендә 0,3 м дан артык биеклектә.

149.5.2. Декоратив панно - гомуми мәйданы 1500 кв. метрдан артык булган сәүдә-офис, мәдәни-күңел ачу, җитештерү, склад һәм спорт билгеләнешендәге аерым торучы объектлар фасадында гына урнаштырылган мәгълүмати конструкция.

Әлеге конструкциянең мәгълүмати кыры ныклы яки тукыма нигезендә башкарылырга тиеш, мәгълүмати кыр һәм каркасның тоташу урыннары яшерелергә һәм декоратив бизәлгән кырыйларга (шул исәптән багет, сәнгать декоры элементларына) ия булырга тиеш.

Декоратив панноларны урнаштыру рөхсәт ителми:

1) беренче каттан түбәнрәк;

2) үткәрелә торган чаралар турында мәгълүмат урнаштыру өчен билгеләнгән тарихи территорияләр чикләрендә, аерым торучы мәдәни-күңел ачу, спорт билгеләнешендәге объектлар фасадларында урнаштырыла торган конструкцияләрдән тыш;

3) витриналардан гайре, ишек һәм тәрәзә уемнары арасында;

4) эчке яктылыксыз баннер тукыма кулланып;

5) мәгълүмат тапшыруның динамик ысулыннан файдаланып;

6) тарихи территорияләр чикләрендәге биналар фасадында җир кишәрлеге чикләрендә аерым торучы калкан конструкцияләре яисә мондый конструкцияләр урнаштыру мөмкинлеге булганда.

149.4.3. Консоль конструкция - бинаның фасады яссылыгына туры почмак белән куелган мәгълүмати конструкция, стационар булмаган сәүдә объекты локальләштерелгән, почмак кишәрлекләрдә, кече конструкцияләр рәвешендәге диварның композицион тышкы өслеге буенча.

Консоль конструкцияләрен урнаштыру рөхсәт ителми:

1) биеклеге һәм озынлыгы 1,0 м дан артыграк;

3) фасад өстеннән 0,2 м дан артык ераклыкта;

4) бер-берсеннән 10 м ераклыкта;

5) фасад читеннән 0,2 м ераклыкта һәм конструкциянең аскы кырыена кадәр җир дәрәҗәсеннән 2,5 м дан кимрәк булса;

6) турыдан-туры бинага керү урыннарында;

7) тарихи территорияләр чикләрендә урамга чыга торган (бу урамнарны төзүнең алгы сызыгын төзи торган) биналарның фасадларында;

8) мәдәни мирас объектларында, 1959 елга кадәр төзелеш датасы булган тарихи биналарда металлодекор кулланмыйча;

9) мәгълүмат тапшыруның динамик ысулын кулланып, банк операцияләрен гамәлгә ашыручы оешмалар өчен консоль конструкцияләрдән тыш.

149.4.4. Түбә конструкциясе - әлеге бинаның гомуми мәйданының 100% ын алып торган оешма тарафыннан яссы түбәнең (парапетның) югары тамгасыннан яисә бинаның скат түбәсенең, стационар булмаган сәүдә объектының югары ноктасыннан (очы) тулысынча югарырак булган яктылык хәрефләре һәм символлары (логотиплар, саннар, билгеләр, нәфис элементлар) рәвешендә күләмле мәгълүмати конструкция:

Түбә конструкцияләрен урнаштыру рөхсәт ителми:

1) текстлы мәгълүматның биеклеге:

- бер катлы биналар, стационар булмаган сәүдә объектлары өчен - 0,5 метрдан артык;

- 2,0 м дан артык - 2-5 катлы биналар өчен;

- 2,5 м дан артык - 6-9 катлы биналар өчен;

- 10-15 катлы биналар өчен 3,0 м дан артык;

- 4,0 метрдан артык - 16 һәм аннан да күбрәк катлы биналар өчен;

- биеклек буенча чикләүләрсез - төзелеш мәйданы 15 мең кв. метрдан артык булган эре сәүдә үзәкләре биналары өчен;

2) озынлыгы:

- алар урнаштырылган фасадның туры төгәлләнү озынлыгының 1/2 өлешеннән күбрәге;

- фасадның (парапетның)соңгы өлешенең биеклеген алыштырып бетергән вакытта 2/3 озынлыкта;

3) күпфатирлы торак йортларда;

4) Россия Федерациясе дәүләт теле һәм Татарстан Республикасы дәүләт телләре турындагы законнар таләпләре нигезендә башкарылган мәгълүматны кабатлый торган конструкцияләрдән тыш, бинада, стационар булмаган сәүдә объектында бердән артык;

5) әлеге бинада гамәле тәмамланмаган рөхсәт нигезендә билгеләнгән рөхсәт булганда, реклама конструкциясе түбә җайланмасы рәвешендә;

6) әлеге бинада рөхсәткә (килештерүгә) ярашлы рәвештә билгеләнгән булса, аның гамәлдә булу срогы вертикаль тәртиптә көйләнгән конструкция, фронтонда, югары каттагы фризында, түбә конструкциясе белән бердәм мәгълүмати эчтәлек белән берләштерелгән дивар конструкциядән тыш (бер эшчәнлек турында гомуми мәгълүмат);

7) алмаштырылган мәгълүмат белән;

8) мәгълүмат тапшыруның динамик ысулыннан файдаланып;

9) текстлы мәгълүматның биеклеге 1/3 тән артык өстәмә символларның (логотипларның, саннарның, билгеләрнең, сәнгать элементларының) биеклеге.

149.4.5. Витрина конструкциясе - бинада урнашкан фонлы конструкция яки яктылык тартмасы рәвешендәге мәгълүмат конструкциясе, витринаның эчке ягыннан стационар булмаган сәүдә объекты, тәрәзә уемы, ул каркастан, декоратив бизәлешле кранлы мәгълүмат кырыннан, тәрәзә уемы мәйданыннан 1/4 артык булмаган эленгән элементлардан тора (витринаның биеклеге буенча витринаны ябыштыру күләменең яртысы һәм озынлыгы буенча витрина ябыштыру күләменең яртысын).

Витрина конструкцияләрен урнаштыру рөхсәт ителми:

1) мәйданы 2,0 кв. м дан кимрәк булган тәрәзә уемында;

2) витринаның пыялалануыннан алып витрина конструкциясенә кадәр ераклыкта бина ягыннан 0,15 м дан да кимрәк;

4) витрина пыяласы өслегенең бизәкләре һәм декоратив пленкалары рәвешендә;

5) яктылык тартмалары витринасына пыяла кую юлы белән;

6) мәгълүмат тапшыруның динамик ысулыннан файдаланып;

7) витрин конструкцияләр арасында 1,5 м дан кимрәк ераклыкта.

149.4.6. Учреждение тактасы, режимлы табличка - кулланучылар игътибарына җиткерү өчен билгеләнгән мәгълүмат конструкцияләре, аны күрсәтү «Кулланучылар хокукларын яклау турында» Федераль законның 9 статьясы нигезендә, оештыру-хокукый рәвешенә бәйсез рәвештә оешманың фирма исеме (исеме), шәхси эшкуар, аларның урнашкан урыны (адресы) һәм эш режимы турында, стационар булмаган сәүдә объекты яки киртә, керү урыннарыннан уң һәм (яисә) сул яктан йә керү төркемнәргә ябыштырылган урыннардан белешмә (режимлы табличка) турында мәҗбүри булган мәгълүмат конструкцияләре.

Учреждение тактасында урнаштырыла торган мәгълүмат кулланучыларга Татарстан Республикасының ике дәүләт телендә дә җиткерелергә тиеш.

Учреждение тактасын, режим тактасын урнаштыру рөхсәт ителми:

1) 0,6 м озынлыгында һәм биеклеге 0,8 м дан артык (гамәлгә куелган такта);

2) 0,4 м озынлыгында һәм биеклеге 0,6 м дан артык (режимлы табличка);

3) 0,6 м озынлыгында һәм 0,4 м дан артык биеклектә (трафарет мөһере ясау ысулы белән керү төркемнәрен пыялалауда урнаштырыла торган режимлы табличка);

4) оештыру-хокукый рәвешенә бәйсез рәвештә бер оешма өчен икедән артык, бер бинада бер шәхси эшкуар, стационар булмаган сәүдә объекты, киртә;

5) конструкция әзерләнгән материал буенча тиңдәшсез зурлыгы буенча аерылып торучылар;

6) трафарет мөһере ясау ысулы белән башкарылган керү төркемнәрен (ишекләрне) пыялалауда бердән артык;

7) коймадагы вывескалардан тыш, яктырткычлар кулланып;

8) фонсыз конструкцияләр рәвешендә;

9) керү юлының бер ягыннан икедән артык;

10) чикләү секциясеннән читтә;

11) төзелеш, үтә күренмәле коймаларда, баскычлар, балконнар, лоджияләрдә;

12) җәмәгать туклануы стационар предприятиеләре каршындагы сезонлы кафеларның киртәләү конструкцияләрендә;

14) киртә тигезлегеннән югарырак;

15) мәгълүмат тапшыруның динамик ысулын кулланып.

149.4.7. Модуль конструкция - оештыру-хокукый рәвешенә бәйсез рәвештә берничә оешма, индивидуаль эшкуарлар урнашкан очракта, бинада яки ул урнашкан җир кишәрлегендә урнашкан бинага яисә шундый бина урнашкан җир кишәрлегендә урнашкан модульләр рәвешендә берничә оешма урнашкан очракта яисә аңа парковка урыннары оештыру яки оештыру өчен бирелгән җир кишәрлеге белән чиктәш җирдә урнашкан модульләр рәвешендә урнаштырылган элмә такталарның бер төре.

Модуль конструкция түбәндәгеләр рәвешендә урнаштырылырга мөмкин:

- декоратив панно;

консоль конструкциясе;

- вывескалар, режим табличкасы, керү төркемнәрен пыялалауда башкарылган тактадан тыш;

- зур форматтагы күләм-киңлек композициясе.

Модульле конструкцияләргә әлеге пунктта каралган үзенчәлекләрне үтәгәндә мәгълүмат конструкциясенең тиешле төре өчен билгеләнгән таләпләр кагыла.

Модульле конструкцияләр урнаштыру рөхсәт ителми:

1) биеклеге 6,0 м дан артык һәм 2,0 м дан да кимрәк (консоль конструкция);

2) тарихи территорияләр чикләрендә урамга чыга торган (бу урамнарны төзүнең алгы сызыгын төзи торган) биналар фасадларында (консоль конструкция);

3) биш каттан артыграк биеклектәге биналарда (консоль конструкция);

4) күпфатирлы торак йортлар фасадларында, төзелгән-янкормалы биналардан (консоль конструкция) тыш;

5) мәдәни мирас объектларында, төзелеш датасы 1959 елга кадәр булган тарихи биналарда (консоль конструкция);

6) бер блокта һәм бер бинада модуль элементларының мәгълүматын һәм яктырту ысулларын әзерләүнең төрле материалларын кулланып;

7) бер конструкциядә кимендә өч модульле элемент саны;

8) декоратив панно рәвешендәге модульле конструкция булганда консоль;

9) кронштейн рәвешендә модульле конструкция булса, декоратив панно рәвешендә;

10) бер корылма рәвешендәге бер бинада икедән артык блок;

11) биеклеге һәм озынлыгы 1,5 м дан артык (учреждение тактасы, режимлы табличка);

12) башкарыла торган стена озынлыгының 2/3 өлешеннән артыгы (учреждение тактасы, режимлы табличка);

13) керү юлының бер ягыннан күбрәк (учреждение тактасы, режимлы табличка).

149.4.8. конструкция - 6,0 кв.м. мәйданда эчке яки тышкы яктыртылган аерым мәгълүмати конструкция, биеклеге 4,0 м дан артмаган, ул фундаменттан, каркастан, декоратив элементлардан, мәгълүматтан тора.

Щитлы конструкцияләрне урнаштыру рөхсәт ителми:

1) оешманың, индивидуаль эшкуарның бинасы һәм урнашкан урыны, шулай ук аны эксплуатацияләү яисә парковка урыннарын оештыру өчен бирелгән җир кишәрлеге булган милекчесенә, хуҗасына, кулланучыга караган җир кишәрлеге чикләрендә;

2) фундаментны декоратив бизәлешеннән башка күмеп китүнең техник мөмкинлеге булмаган очракларда;

3) бер җир кишәрлеге чикләрендә, гамәлдәге төзелеш, янгын һәм санитария нормаларын һәм кагыйдәләрен исәпкә алып башкарылган территорияне төзекләндерү буенча проект карары белән нигезләмичә, бер җир кишәрлеге чикләрендә берәр аерым урнаштырылган мәгълүмат конструкциясе булганда;

4) мондый объект проектында каралмаган җир кишәрлеге чикләрендә бердән артыграк йә аерым торучы башка мәгълүмат конструкциясе булганда;

5) стационар булмаган сәүдә объекты, индивидуаль яисә күпфатирлы торак йорт

белән шөгыльләнүче җир кишәрлеге чикләрендә;

6) конструкция фундаментыннан бинаның нигезенә кадәр 6,0 м ераклыкта;

7) тротуарларда һәм җәяүлеләр өчен юллар, юл йөрү юлларында, машина кую һәм машина кую урыннары өчен билгеләнгән урыннарда;

8) яшел утыртмалар (агачлар, куаклар) урынына;

9) агач кәүсәләреннән 5,0 м ераклыкта фундаментка ия;

10) профнастил, тукыма материаллар әзерләгәндә файдаланып;

11) мәгълүмат конструкциясен декоратив-сәнгать бизәлешеннән башка;

12) гомуми файдаланудагы территориянең чикләрен билгеләүче кызыл сызыклы җир кишәрлеге чигеннән 6,0 м ераклыкта;

13) мәгълүмат тапшыруның динамик ысулын кулланып.

149.4.9. Флаг композициясе - нигездән, бер яки берничә флагштоктан һәм йомшак тукымадан (мәгълүматтан) торган аерым торучы мәгълүмати конструкция.

Флаг композицияләрен урнаштыру рөхсәт ителми:

1) оешманың, индивидуаль эшкуарның бинасы һәм урнашкан урыны, шулай ук аны эксплуатацияләү яисә парковка урыннарын оештыру өчен бирелгән җир кишәрлеге булган милекчесенә, хуҗасына, кулланучыга караган җир кишәрлеге чикләрендә;

2) фундаментны декоратив бизәлешеннән башка күмеп китүнең техник мөмкинлеге булмаган очракларда;

3) бер җир кишәрлеге чикләрендә, гамәлдәге төзелеш, янгын һәм санитария нормаларын һәм кагыйдәләрен исәпкә алып башкарылган территорияне төзекләндерү буенча проект карары белән нигезләмичә, бер җир кишәрлеге чикләрендә берәр аерым урнаштырылган мәгълүмат конструкциясе булганда;

4) мондый объект проектында каралмаган җир кишәрлеге чикләрендә бердән артыграк йә аерым торучы башка мәгълүмат конструкциясе булганда;

5) стационар булмаган сәүдә объекты, индивидуаль яисә күпфатирлы торак йорт белән шөгыльләнүче җир кишәрлеге чикләрендә;

6) конструкция фундаментыннан бинаның нигезенә кадәр 6,0 м ераклыкта;

7) тротуарларда һәм җәяүлеләр өчен юллар, юл йөрү юлларында, машина кую һәм машина кую урыннары өчен билгеләнгән урыннарда;

8) яшел утыртмалар (агачлар, куаклар) урынына;

9) агач кәүсәләреннән 5,0 м ераклыкта фундаментка ия;

10) киңлеге буенча флагштоклар арасыннан зуррак булган мәгълүмати кыр габаритлары белән.

149.4.10. Махсуслаштырылган конструкция - халыкны яклау һәм куркынычсызлыкны тәэмин итү өлкәсендә социаль әһәмияткә ия мәгълүмат турында халыкка хәбәр итү өчен билгеләнгән аерым мәгълүмати конструкция, шулай ук фундаменттан, каркастан, нейтраль чәчәкләр материалы белән уратып алынган спорт-массакүләм чаралар турында мәгълүмат кыры, электрон экран рәвешендәге мәгълүмат кыры, ул эре сәүдә һәм спорт-, мәдәни-күңел ачу комплексларының җир кишәрлекләре мәйданы 3 гектардан артык булган җир участокларында урнашкан видеосурәтләрне күрсәтергә мөмкинлек бирә.

Махсуслаштырылган конструкцияләрне урнаштыру рөхсәт ителми:

1) оешманың, индивидуаль эшкуарның бинасы һәм урнашкан урыны, шулай ук аны эксплуатацияләү яисә парковка урыннарын оештыру өчен бирелгән җир кишәрлеге булган милекчесенә, хуҗасына, кулланучыга караган җир кишәрлеге чикләрендә;

2) фундаментны декоратив бизәлешеннән башка күмеп китүнең техник мөмкинлеге булмаган очракларда;

3) бер җир кишәрлеге чикләрендә, гамәлдәге төзелеш, янгын һәм санитария нормаларын һәм кагыйдәләрен исәпкә алып башкарылган территорияне төзекләндерү буенча проект карары белән нигезләмичә, бер җир кишәрлеге чикләрендә берәр аерым урнаштырылган мәгълүмат конструкциясе булганда;

4) мондый объект проектында каралмаган җир кишәрлеге чикләрендә бердән артыграк йә аерым торучы башка мәгълүмат конструкциясе булганда;

5) стационар булмаган сәүдә объекты, индивидуаль яисә күпфатирлы торак йорт белән шөгыльләнүче җир кишәрлеге чикләрендә;

6) конструкция фундаментыннан бинаның нигезенә кадәр 6,0 м ераклыкта;
7) тротуарларда һәм җәяүлеләр өчен юллар, юл йөрү юлларында, машина кую һәм машина кую урыннары өчен билгеләнгән урыннарда;
8) яшел утыртмалар (агачлар, куаклар) урынына;
9) агач кәүсәләреннән 5,0 м ераклыкта фундаментка ия;
10) профнастил, тукыма материаллар әзерләгәндә файдаланып.

VI. Коммуникацияләрне төзегәндә, ремонтлаганда, реконструкцияләгәндә җир эшләрен уздыруга төп таләпләр

150. Юл өслекләрен ябу яисә ачу белән бәйле эшләр (җир асты коммуникацияләрен салу, реконструкцияләү яисә ремонтлау, свай һәм шпунт тутыру, электр тапшыру линияләренең терәкләрен, элемтә, яктырту терәкләрен урнаштыру (алмаштыру), яктырту планын төзү, грунт планировкасы, инженер эзләүләрендә эшләү һәм башка эшләр) Татарстан Республикасы Актаныш муниципаль районы Башкарма комитетының вәкаләтле органы тарафыннан бирелгән язма рөхсәт (җир эшләрен җитештерүгә ордер) булганда гына башкарыла.
151. Авыл җирлеге территориясен төзекләндерүгә бәйле якташ, төзелеш һәм ремонт эшләрен оештыру һәм уздыру, җир эшләрен җитештерүгә ордер алу Татарстан Республикасы Актаныш муниципаль районы башкарма комитетының хокукый актларының билгеләнгән таләпләре нигезендә гамәлгә ашырыла.
152. Яшел утыртмаларны сүтү яисә күчереп утырту кирәк булганда, Татарстан Республикасы Актаныш муниципаль районы Башкарма комитетының күрсәтмәсен билгеләнгән тәртиптә рәсмиләштерергә һәм яшел утыртмаларны сүтәргә яисә күчереп утыртырга кирәк.
153. Авыл җирлеге юллары буйлап хәрәкәтне вакытлыча чикләү яисә туктату Татарстан Республикасы Актаныш муниципаль районы Башкарма комитетының вәкаләтле органы тарафыннан бирелгән рөхсәт нигезендә заказчылар һәм эшләр җитештерүчеләр турында барлык кирәкле мәгълүматны, эшләр срокларын, сәяхәтнең мөмкин булган маршрутларын урнаштыру шарты белән гамәлгә ашырыла. Күрсәтелгән щитның рәвеше һәм эчтәлеге рөхсәт бирү буенча муниципаль хезмәт күрсәтүнең тиешле административ регламенты белән билгеләнә.
154. Вакыты узган ордерлар буенча коммуникацияләр төзегәндә, ремонтлаганда, реконструкцияләгәндә җир эшләре ирекле дип таныла.

VII. Уңайлы мохиткә аерым таләпләр

155. Торак мохитне, урамнарны һәм юлларны, мәдәни-көнкүреш хезмәте күрсәтү объектларын проектлаганда, өлкән яшьтәге затлар һәм инвалидлар өчен торак пунктлар тирәлегеннән файдалану мөмкинлеген, әлеге объектларны өлкәннәрнең һәм инвалидларның күчеп йөрүенә ярдәм итә торган элементлар һәм техник чаралар белән тәэмин итүне күздә тоту тәкъдим ителә.
Өлкән яшьтәге затларны һәм инвалидларны хәрәкәткә китерүче техник чаралар һәм җайланмалар проектлау, төзү, урнаштыру, расланган проект документациясе нигезендә яңа төзелештә заказчы тарафыннан гамәлгә ашырылырга тәкъдим ителә.

VIII. Биналар (алардагы биналар) милекчеләренең һәм янәшәдәге территорияләрне төзекләндерүдә корылмаларның катнашу тәртибе

156. Авыл җирлеге территорияләренең тиешле санитар торышын тәэмин итү, әйләнә-тирә мохитне пычратудан саклау һәм яклау чараларын гамәлгә ашыру максатларында авыл җирлеге территориясен җыештыру һәм санитар карап тоту өчен аларны хуҗалык итүче субъектларга һәм физик затларга янәшәдәге территорияләр буларак беркетәләр.

157. Территорияләрне (җир кишәрлекләрен) җыештыру, чистарту һәм санитар карап тоту эшләрен җитештерү бурычлары, аларның оештыру-хокукый рәвешләренә бәйсез рәвештә, законда яисә шартнамәдә башкасы каралмаган булса, түбәндәге тәртиптә физик һәм юридик затларга йөкләнә:

157.1. идарәче оешмалар - күпфатирлы йортларның йорт яны территориясе, шулай ук 5 м радиустагы төп фасад ягыннан йә урамның машина юлына кадәр (юл буйлап объект урнашкан очракта);

157.2. Социаль өлкә учреждениеләре (мәктәпләр, мәктәпкәчә учреждениеләр, мәдәният, сәламәтлек саклау, физкультура һәм спорт учреждениеләре) - бирелгән җир кишәрлеге чикләрендә территорияләр, шулай ук учреждение территориясе алдындагы җир кишәрлеге, 10 м радиуста төп фасад ягыннан йә урамның йөрү өлешенә кадәр (юл буйлап объект урнашкан очракта) башка яктан - 10 м радиуста;

157.3. Күпфатирлы торак йортларда төзелгән торак булмаган биналарны эксплуатацияләүче затлар якын-тирәдәге территорияне озынлыкка - биналарның бөтен озынлыгы буена, киңлегенә - 10 м ераклыгында яисә юл өлеше бордюрына кадәр (юл буйлап урнашкан очракта) идарәче оешма белән шартнамә булмаган очракта, җыештыра;

157.4. Сәнәгать предприятиеләре һәм барлык милек рәвешләрендәге оешмалар - аларга килү юллары, тротуарлар, аларга якын коймалар, санитар-яклау зоналары. Предприятиеләрнең санитар-яклау зоналары гамәлдәге санитария кагыйдәләре һәм нормалары таләпләре нигезендә билгеләнә;

157.5. йорт салучы - 50 м радиуста төзелеш мәйданчыклары янындагы территорияләр һәм гамәлдәге төзелеш нормалары һәм кагыйдәләре нигезендә 50 м радиуста аларга килү юллары;

157.6. Торак йортлар хуҗалары - бирелгән җир кишәрлеге чикләрендә (яки, җир кишәрлеге билгеләнгән тәртиптә рәсмиләштерелмәгән очракта, җир кишәрлеге фактта урнашкан җир кишәрлеге чиге буйлап) һәм территорияләр, 5 м ераклыктагы яисә урамның машина юлына кадәр (юл буйлап объект урнашкан очракта);

157.7. Стационар булмаган объектлар хуҗалары (киосклар, павильоннар һәм башка стационар булмаган сәүдә объектлары) һәм сезонлы кафелар - җир участогы объектын урнаштыру өчен бирелгән территория һәм аның янәшәсендәге территория урынның тышкы чигеннән алып урамның машина юлына кадәр 10 метр ераклыкта (юл буйлап объект урнашкан очракта);

157.8. Базарларның идарәче компанияләре, сәүдә һәм җәмәгать туклануын оештыру (рестораннар, кафелар, кибетләр) - бирелгән җир кишәрлеге чикләрендә территорияләр һәм аның янәшәсендәге территорияләр кишәрлек чикләреннән 50 м радиуста һәм урамның машина юлына кадәр (юл буйлап объект урнашкан очракта);

157.9. Биналарның, корылмаларның милекчеләре яисә башка хокук ияләре - бина, корылма периметры, бирелгән җир участогы чикләре һәм аның янәшәсендәге территория участок чикләреннән 10 м радиуста һәм урамның машина юлына кадәр (юл буйлап объект урнашкан очракта);

157.10. Автомобиль юлының һәм башка җир кишәрлекләренең бүленгән полосасы чикләрендә урнашкан ягулык салу станцияләре - бирелгән җир кишәрлеге чикләрендә һәм аның янәшәсендәге территория кишәрлек чикләреннән 50 м радиуста һәм урамның машина юлларына кадәр;

157.11. гараж кооперативлары - бирелгән җир кишәрлеге чикләрендә территорияләр, участок чикләреннән 50 м радиустагы якын территория һәм урамның юл өлешенә һәм аларга килү юлларына кадәр;

157.12. Гражданнарның бакчачылык, яшелчәчелек һәм дача коммерциягә карамаган берләшмәләре - бирелгән җир кишәрлеге территориясе һәм җир кишәрлеге чикләреннән алып 10 м радиуста якын территория (юл буйлап объект урнашкан очракта);

157.13 җирләү урыны - бирелгән җир кишәрлеге чикләрендә һәм участок чикләреннән 10 м радиуста якын территория;

157.14. Гомуми файдаланудагы территорияләр - бурычлар вәкаләтле органнарга йөкләнә;

157.15. Җир кишәрлекләренең хокук ияләре - бирелгән җир кишәрлеге чикләрендә

(яки, җир кишәрлеге билгеләнгән тәртиптә рәсмиләштерелмәгән очракта, җир кишәрлегенең фактта барлыкка килгән чиге буенча) һәм җир кишәрлегенең тышкы чигеннән алып йә урамның машина юлына кадәр 5 м ераклыктагы территорияләр (юл буйлап объект урнашкан очракта);

157.16. Автотранспорт чараларын озак һәм кыска сроклы саклау тукталышлары хуҗалары - бирелгән җир кишәрлеге чикләрендә территория һәм җир кишәрлегенең тышкы чигеннән 10 м ераклыкта һәм урамның машина юлына кадәр (юл буйлап объект урнашкан очракта) янәшәдәге территория.

IX. Муниципаль берәмлек территориясеннән каты, сыек коммуналь калдыкларны һәм чүп-чарны җыю һәм чыгаруны оештыру тәртибе

158.Муниципаль берәмлек территориясеннән коммуналь калдыклар һәм чүп-чар җыюны һәм алып чыгуны оештыру тәртибе (алга таба - Тәртип) муниципаль берәмлек территориясеннән коммуналь калдыклар һәм чүп-чар җыюны һәм алып китүне оештыру өлкәсендә бердәм таләпләр билгели

159.Әлеге тәртип таралмый:

159.1.Сәнәгать, төзелеш, радиоактив, медицина, биологик, агулы калдыклар, шулай ук юридик затлар һәм шәхси эшмәкәрләр тарафыннан турыдан-туры предприятиенең үзендә кулланыла торган җитештерү калдыклары, чимал, материаллар, ярымфабрикатлар калдыкларынна.

159.2. Махсус норматив-хокукый актлар белән регламентлана торган коммуналь калдыкларны һәм чүп-чарны утильләштерүгә һәм эшкәртүгә.

160. Әлеге Тәртипнең максаты - халык сәламәтлегенә һәм кеше яшәү тирәлегенә коммуналь калдыкларның һәм чүп-чарның тискәре йогынтысын киметү, шулай ук муниципаль берәмлек территориясендә чисталыкны һәм тәртипне тәэмин итү.

161. Муниципаль берәмлек территориясендә каты калдыкларны җыю һәм чыгару ысуллары:

161.1. Авыл җирлеге территориясендә каты көнкүреш калдыкларын җыю индивидуаль торак йортларда яшәүчеләрдән һәм күпфатирлы торак йортларда яшәүчеләрдән 3 катка кадәр каты көнкүреш калдыкларын контейнер белән җыю гамәлгә ашырыла.

161.2. Каты көнкүреш калдыкларын, шулай ук эре габаритлы калдыкларны чыгару мондый калдыклар милекчеләре белән региональ оператор белән килешү төзү юлы белән гамәлгә ашырыла.

162. Каты көнкүреш калдыкларын контейнерсыз җыю.

162.1. Каты көнкүреш калдыкларын контейнерларсыз җыю урыннары авыл җирлеге администрациясе тарафыннан билгеләнә.

162.2 Каты көнкүреш калдыкларын җыю килешү нигезендә каты көнкүреш калдыкларын җыюны һәм чыгаруны гамәлгә ашыручы региональ оператор тарасында бер тапкыр кулланыла торган (чүп капчыклары һәм чүп-чар пакетлары) пакетларда гамәлгә ашырыла.

162.3. Аларны чүп-чар ташу вакытында төшкән калдыклардан территорияне җыештыру каты көнкүреш калдыкларын җыюны һәм чыгаруны гамәлгә ашыручы оешма башкарырга тиеш.

163. Эре габаритлы калдыкларны җыю һәм чыгару

163.1 Калдыкларны контейнер булмаган ысул белән җыю, эре габаритлы калдыкларны алып китү мондый калдыкларны милекчеләр мөстәкыйль рәвештә, ә махсуслаштырылган оешма белән төзелгән килешү булганда - махсуслаштырылган оешмага бирелгән тиешле заявка нигезендә башкарыла.

163.2. Эре габаритлы калдыкларны һәм төзелеш чүп-чарын контейнерларга ташлау, шулай ук аларны саклау тыела.

164. Сыек көнкүреш калдыкларын җыю һәм алып китү

164.1. Йорт хуҗалары, баланс тотучылар тарафыннан канализациясе булмаган территорияләрдә сыек көнкүреш калдыклары җыю өчен ишегалды

юынтык су түгү урыны ясала, алар су үткәрми торган, чүп-чар һәм каты фракцияләрне аеру өчен рәшәткәле, капкачлы булырга тиеш.

164.2. ишегалды юынтык су түгү урыны санитар нормалар һәм кагыйдәләр таләпләренә туры китереп урнаштырылырга тиеш.

164.3. Сыек көнкүреш калдыкларын чыгару махсуслаштырылган оешма белән шартнамә нигезендә башкарыла.

Сыек (көнкүреш) калдыклар махсуслаштырылган оешма тарафыннан махсус бүлеп бирелгән урыннарга чыгарылырга тиеш. Мондый чыгарылышны расланган үрнәктәге документ раслый.

164.4. Авыл җирлеге территориясендә түбәндәгеләр тыела:

1) сыек көнкүреш калдыкларын турыдан-туры басуларга һәм яшелчә бакчаларына чыгарырга;

2) каты көнкүреш калдыкларын җыю контейнерларына, ишегаллары территориясенә, дренаж һәм яңгыр канализациясенә, юлларга һәм тротуарларга сыек көнкүреш калдыкларын түгәргә.

165. Җитештерү һәм куллану калдыклары

165.1. Юридик затларда һәм индивидуаль эшкуарларда җитештерү һәм куллану нәтиҗәсендә барлыкка килгән керемнәр «Җитештерү һәм куллану калдыклары турында» 1998 елның 24 июнендәге 89-ФЗ номерлы Федераль законның таләпләре нигезендә җыелырга, тупланырга, тупланырга, алардан файдаланырга, зарарсызландырырга, күчереп йөртергә, урнаштырылырга тиеш.

165.2. Юридик затларда һәм индивидуаль эшкуарларда барлыкка килгән җитештерү һәм куллану калдыкларын күпфатирлы йортлар контейнерларына, шулай ук индивидуаль торак йортлар белән төзелгән шәһәр территорияләрендә урнашкан контейнерларга урнаштыру рөхсәт ителми.

X. Кагыйдәләр таләпләренең үтәлешен тикшереп тору

166. Физик һәм юридик затлар, вазыйфаи затлар әлеге Кагыйдәләрдә билгеләнгән авыл җирлеге территориясен төзекләндерү таләпләренең үтәлешен тәэмин итәләр.

167. Әлеге Кагыйдәләрне бозу административ хокук бозулар турында Татарстан Республикасы кодексы нигезендә (Административ хокук бозулар турында Россия Федерациясе кодексы нигезендә аларны үтәмәгән өчен административ хокук бозулар турында Россия Федерациясе кодексы нигезендә җаваплылык билгеләнгән Россия Федерациясенең федераль законнарында һәм башка норматив хокукый актларында каралган нормалар һәм кагыйдәләр нигезләмәләреннән тыш) җаваплылыкка тартыла.

168. Төзекләндерү өлкәсендә законнар һәм муниципаль хокукый актлар таләпләрен үтәмәгән яисә тиешенчә үтәмәгән өчен җаваплылыкка җәлеп итү күрсәтелгән таләпләрне үтәүдән һәм кертелгән хокук бозуларны бетерүдән затны азат итми.